

ואף אותם הלכות הצריכות למעשה אין ציד האדם להשיגם על צוריים ומתכונתם, ומה לורך להוסיף עוד פרשה אחת, רק בעצור דרוש וקבל שכר, אם אינה נוכחת למעשה.

ותגדל התמיהה על צרייתא זו, על פי מה שכתבו הרמב"ם והרמב"ן ז"ל כי לא יתכן שיצואו נגעי בתים ובגדים כי אם בדרך נס מחוץ לעצם העולם. ולפי זה נמצא כי נגעי בתים אינם צמיאות כלל בעולם, ולא תתכן ציאתם אלא בדרך נס, וא"כ בשלמא אי נימא כחד מהבך טעמי דלעיל שהצא הקב"ה עליהם נגעים למטן יתעוררו בתשובה, או כדי שיתגלו להם המעמדות, וכדי שיגורשו כוחות הטומאה מצניהם. ניחא מה שכתבה תורה פרשה זו, שהרי הקב"ה יעשה נס זה בפועל להציא נגעים על הבית לורך התכלית הנלה. משא"כ להבך צרייתא דסברה בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, א"כ הניחא אילו יתכן שיצואו הנגעים על הבית בדרך העצב, איכא למימר שכתבה תורה פרשה זו בעצור דרוש וקבל שכר, כיון שענין נגעי הבתים ישנו צמיאות בעולם, אלא שלא נזמן שיתעורפו יחד כל התנאים המתחייבים כדי שיעמא הבית. כדמפרש בגמרא שאינו מטמא עד שיראו כשתי גריסין בשתי אצנים על צ' כותלים צקן זוית. אך לפי מה שכתבו הרמב"ם והרמב"ן ז"ל שלא יצואו נגעים על הבית כי אם בדרך נס, א"כ נגעי בתים הוא דבר שאינו שייך צמיאות בעולם כלל, משום שלא תתכן ציאתו אלא ע"ד הנס, וכל זמן שלא נעשה הנס אין דבר זה צמיאות בעולם כלל. וא"כ תימה כינא כתבה תורה דבר שלא היה מעולם, וגם אינו שייך צמיאות כלל, כל זמן שלא יעשה הקב"ה נס זה, דלא מסתברא כלל שתכתוב תורה דברים שאינם צמיאות, בעצור דרוש וקבל שכר.

ואשר אנכי אחזה להבין קצת דברי חכמים וחידושים וליישבם על מכונם, דהנה לרעת הבית כך דינה, דכאשר יראה את הנגע בקירות הבית מסגירין אותו שבעה ימים, ואם יראה הכהן ציוס השציעי והנה פשה הנגע בקירות הבית ואז הכהן וחללו את האצנים אשר בהם הנגע וגו', ולקחו אצנים אחרות והציאו

והוא פליאה נשגבה לכאורה, ולי"ע ליישבו על מכונם. והוא דאיתא בגמרא (סנהדרין דף ע"א ע"א) בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר כמאן כר' אליעזר בר' שמעון דתקן ר"א בר"ש אומר לעולם אין הבית עמא עד שיראה כשתי גריסין על שתי אצנים בשתי כותלים צקן זוית ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס וכו', עכ"ד בגמרא. ובתרא הכי איתא בגמרא שם תניא אמר ר' אליעזר בר' לרוב מקום היה בתחום עזה והיו קורין אותו חורבתא סגירתא (ופירש"י מלרע מתרגמין סגירתא שניתן משם בית המנוגע) א"ר שמעון איש כפר עכו פעם אחת הלכתי לגליל וראיתי מקום שמליינין אותו ואמרין אצנים מנוגעות פינו לשם, ע"כ.

והנה הכי צרייתא דס"ל בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, לכאורה ודאי פליגא על כל בני טעמי, שנאמר צענין נגעי בתים, שהרי צין לדעת המד"ר והגמרא ערכין דס"ל שציאת הנגעים היא לעורר את ישראל בתשובה, צין לדעת הגמרא הוריות שצורה עוצה היא לישראל, וצין לדעת הזה"ק דקאמר שציאת הנגעים היא כדי שיסתרו הבתים שנצנו לשם ע"ז, מ"מ כולכו סצירא לכו דנגעי בתים היו צמיאות, ואילו להבך צרייתא נמצא כי מעולם לא היתה כזאת בישראל שיצואו על צניהם נגעים, וכל הפרשה לא נאמרה אלא לדרוש. ותו קשה דצרייתא זו לכאורה פליגא גם על הא דקאמר בגמרא שם, דר' אליעזר בר' לרוב העיד על מקום בתחום עזה שהיו קורין אותו חורבתא סגירתא, ור"ש איש כפר עכו ראה צמו עיניו מקום שמליינין אותו ואומרין אצנים מנוגעות פינו לשם. ולכאורה לא נראה כן מלשון הגמרא דפליגי מדלא מיייתי להו בלשון פלוגתא, ולי"ע.

ובר מן כל דין גוף המאמר עמנו קשה להולמו, דקאמר בית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, ולא נכתב אלא בעצור דרוש וקבל שכר, והוא תימה האם בעצור דרוש וקבל שכר כתבה תורה פרשה שלימה שלא היתה מעולם ולא תהיה עד עולם, הלא התורה הקדושה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, זה הים גדול ורחב ידים ללול צמעמקין, ולהעלות ממנו מרגליות, ואין חסר לעומת חכמת התורה הק',

אל תחת האצנים ועפר אחר יקח ועם את הבית, ואחרי כן אם ישב הנגע ופרח בצית אחר חילון האצנים, אזי יתון את הבית את אצניו זאת עליו וגו'. ומצואר דדברי רש"י ז"ל שם זהו מדברי הת"כ דאין נתינה ללא הנגע החוזר אחר חליה וקילוי ופיחה, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בהלכות עומאת נרעת (פרק ע"ו) ולפי המצואר כי ציאת הנגעים היתה בדרך נס, נמצא כי היו כאן מעשי נסים שני פעמים בזה אחר זה, הראשונה פריחת הנגע בקירות הבית, והב' שאחרי חילון אצנים ושימת האצנים אחרות במקומן חזר הנגע לפרוח בצית. ולכאורה קשה דאם חפץ ה' שיתא את הבית, מה לורך שיצא הנס ב' פעמים. והלא היה די צאחת מהבה, ומיד יתא את הבית, דכללל אית לן לא עביר קצ"ה ניסא למגנא.

1234567

אמנם נראה עפ"י מה שציארו כי כל שלשת הטעמים הנאמרים צענין נגעי צתים הנם לאחדים, וכן משלימות אחת את חצירתה, והנה מחמת הטעם המצואר בגמרא הוריות וצמד"ר שיתגלו להם מעמוניות, הוב סגי שיצא הנס בצית פעם אחת, ומיד יתא את הבית ויתגלה המטמון, וכן לטעם הזה"ק שהבית לריך נתינה בעצור כוחות העומאה, נמי הוב סגי צציאת הנגע חדא זימנא, לגלות אחז צית אשר כוחות העומאה שורין עליו, ומיד יתלכו ותעקר ע"ז מארצו. אכן מחמת אידך טעמא, שיש לורך צנגעים כדי לעורר לתשובה, לא די צמא שיצא הנגע על ציתו פעם אחת, שהרי כיון שישנם גם טעמים אחרים לציאת הנגע, מנא ידע שהנגעים צאו מחמת חטאו, דילמא לא צאו אלא מטעמא דמעמוניות, או כדי לצער כוחות העומאה מן הארץ, על כן לוב הכחוצ שאם יפשה הנגע אחר ההסגר, יחללו את האצנים ויתנו אצנים אחרות תחתיהם, והכחן היה מייסר אותם דדברי כבושין, בני אין הנגעים צאים אלא בעצור לה"ר, כדאיתא צתורת כהנים, ואם יתן אל לבו לשב על חטאו, שוב לא יופיע הנגע בקירות ציתו שנית, ואם עדיין יעמוד צמדו ישוב הנגע ופרח בקירות ונתא את הבית.

ודשיתא דאחאן להבא, נראה לומר דאף חנא דוכ צרייתא דסצר צית המנוגע לא היה ולא עתיד

להיות, אזיל ומודה שנמצאו וכו' נגעי צתים צאח ישראל, אלא שכוונתו לומר שלא היתה מעולם כזאת שיחזור הנגע לפרוח בצית אחרי חילון האצנים ואחרי הטות, שהרי הנגע לא חזר לפרוח בצית שנית, כי אם צאופן שלא עשה תשובה אחרי הראות הנגע צציתו צפעס הראשון. אמנם מכיון שנגעי הצתים לא צאו אלא בדרך נס מופלא, לא היתה ציאתם כי אם צהיות ישראל שלמים לה', ורוח השם עליהם תמיד, וכמצואר כ"ז צאורך צרמב"ן ס"פ תזריע, שלא נהג ענין נגעי צתים אלא צאחן שהיא נחלת ה' ודוקא אחר כיבוש וחילוק, משום שאז נתיישבה דעתם עליהם לדעת את ה' וצתרה שכינה צחובס. וכיון שהיתה ציאת הנגעים רק על צתי השלימים שנפעס זכר וטכורה, על כן צעת אשר צא צעל הבית אל הכחן לאמר לו כנגע נראה לי צצית, החל הכחן מייסרו צתוכחות על עוון, ודברי הכחן היוצאים מקרצ לצ טכור, ירדו לחדרי צענו ועשו צו רושם, ונעטורר מיד לשב על עונו, ושוב לא היה לורך שיחזור הנגע לפרוח בצית, אחרי חילון האצנים ושימת אצנים אחרות במקומן, שהרי כצר סר עונו וצטאתו נצחפרה ושב ורפא לו.

וזה יהיה ציאור הצרייתא צית המנוגע לא היה וכו', כלומר שלא היה צמציאות מעולם שחתקיים כל פרשת צית המנוגע, כי מיד היה האיש אשר לו הבית חוזר צתשובה, ולא יסף הנגע להראות צציתו עוד, וכמו שנצאח שלא נשלחו נגעי צתים אלא לצני העליה, להעירם ולעוררם כי עצירה צידס, ועליהם לשפר מעשיהם, ומי שלא היה צר הכי לא נעשה לו נס מופלא כ"כ, שיראה הנגע צציתו, כדי לעוררו כי ה' סר מעליו.

ודא דקאמר ולא עתיד להיות היינו משום דכל הטעמים שנאמרו צנגעי צתים, לא ינהגו כלל לעתיד. דטעם המצואר בגמרא ערכין וצמד"ר שהנגעים צאים משום חטא, לא יהיה שייך כלל לעת"ל שאז יתמו חטאים מן הארץ. וכיו"צ כחצו התוספות בצצחים (דף מ"ה ע"א ד"ה הלכתא) צשם רציו חיים כחן ז"ל, דלא פריך צגמרא אמאי אינעריך לאשמעינן הלכתא למשיחא, אלא היכא דאיכא תרתי הלכתא למשיחא וגם עושה איסור, דכיון דליכא נפקותא אלא

(שמו"ר פל"ה ה') שעתידין אומות העולם להביא דורות למלך המשיח, וגם יחזירו לישראל כל מה ששללו וצאו מהם בזמן הגלות (ע"י פירש"י סוף שה"ש עה"פ האלף לך שלמה) וא"כ ודאי דלא שייך לומר כי יהיו מעמינין ממונם, אדרבה מעלמם יצאו להוציל שי למלך המשיח.

ויאל

ואת טעמא דע"ז לא יהי שייך לעתיד, שהרי רוח העומא יעציר מן הארץ והאלילים כרות יכרתו. ופוק חזי מה דאיתא בזה"ק פרשת פנחס, שלא זו בלד שציהמ"ק העתיד יהי מעשי ידי הולך צ"ה, אלא ירושלים כולה תצנח ותכונן ע"י הקצ"ה צכצדו ובעלמו, כמא"כ (יחזקאל ל"ז) כי אני ה' צניתי הכרסות וגו', זה ודאי שלא ישר שריר מכל הצנינים שצונים המינים והאפיקורסים צא"י, כי הכל יהיה לעי חרבות מק"ו מס"ת שכתבו מין ישרף, כדי שלא להשאיר שם למינים, כמ"ש הרמב"ם ז"ל (הלכות יסוה"ת פ"ו ה"ח) וכ"ש אלו הצנינים, (ועי' בדברינו לעיל פ' שמיני רמ"ד ע"ב) וא"כ כיון שכל כוחות הסע"א יהיו צעלין ומצוטלין, לא שייך לשלוח נגעים לצער כוחות העומא. והשתא יתבאר דברי ר"א צר"ש בסגנון זה, צית המנוגע לא יהי, כל"י שלא נתקיימו כל פרטי הדינים האמורים בפרשת צית המנוגע, שלא הגיע מעולם לידי כך שיכיה לורך לנתון את הבית, וכמו שנתבאר דאחרי שנראה הנגע בצית בפעם הראשונה, נתעורר צעל הבית לחשוכה, ומיד נרפא הנגע, "ולא עתיד להיות" פירוש דצעת הגאולה לא יהיה שייך ענין הנגעים כלל, כדאמרן דכל הטעמים שנאמרו צענין צית המנוגע לא שייכו לעתיד.

ולדרך זה יתבאר גם הא דפריך בגמרא ולמה נכתב ומשני דרוש וקבל שכר, בהקדס מה שכתבו צביאור דברי הגמרא (ע"ז ה' ע"א) דפריך למימרא דאי לא הוה חטאי לא הוה מייתי והכתיב פרשת יצמות ופרשת נחלות ומשני דנאמרו על תנאי, ע"כ. ולכאורה צ"כ איך שייך לומר שהקצ"ה נתן מלוות אלו על תנאי אם יחטאו, והרי הכל לפי, וליכא ספיקא קמיה שמיא, והיה גלוי לפניו שעתידין ישראל לחטוא, ויהיו פרשיות אלו נוכחות בהם. וצבארו דקושיה הגמי

ע"י איסור לא שייך לפסוק הלכתא למשיחא, ע"כ. (וצבאר התו"ע ציומא משום דאחרי ציתא המשיח לא יהיו חטאים). ודרך זו כתב היפה תואר בפרשת זו לבאר אמרם ז"ל (פ"ט ג') לעת"ל כל הקרצנות צעלין חוץ מקרבן תודה, דלכאורה קשה הרי זאת התורה לא תהא מוחלפת, וכי"ל יצטלו מלוות אלו. ופירש שכוונת המדרש על קרצנות הבאים על חטא דוקא, דכיון שלא יחטאו לא יצטרכו להביא קרצנות אלו, ועל כן נקט חוץ מקרבן תודה, והכוונה דכל הקרצנות שאינם באים מחמת חטא דומיא דתודה, לא יצטלו לעתיד.

ואת לטעם המדרש שנגעו צתים צאים לגלות מעמוניות, לא יהיו שייכים לעתיד, דדוקא כשכנסו ישראל לארץ, וכצוה מן ז' אומות אשר יצאו צה צלום וצטלוה ואכלו מעוצ הארץ שהיתה מלאת צרכת ה', ארץ זאת חלצ ודצש, ופירוטה משונים ומופלגים בגדלם, ונתעשרו צה ז' האומות עושר רב, וכשמעם אשר ישראל צאים עליהם למלחמה, העמינו את ממונם צצתיכם שלא יצטלו ידי ישראל בהם, והקצ"ה חפץ להוריש לישראל עמל לאומים, על כן שלח על צתיכם נגעים, כדי להנחיל לאוהביו ממונם ואולרותיהם למלחות. משא"כ בזמן הגאולה העתידה לא יהיה שייך ענין זה, כי מאז גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו, שוב אין ארץ ישראל זאת חלצ ודצש, ונשתלחה המאירה צפירוטה וצצותאותיה, כדאיתא צשליה מסכת כתובות. והכתוב אמר (צחקותי פכ"ו) ושמונו עליה אויביכם היושבים צה (ועי' צרמב"ן ז"ל שם), וא"כ אין ציד האומות יושבי הארץ אולרות לגנוס מפני ישראל, ולא שייך כלל ענין נגעי הצחים.

ומצבד זאת אין דמיון צין כיצוש הארץ צימי יחושע צן נון לכיצוש צימות המשיח, וכמו שפירש החות דעת אמרם ז"ל (שצת ס"ג ע"א) אין צין עוה"ז לימות המשיח אלא שצבד מלכויות צלצד, דהכוונה שצעת כיצוש הארץ מיד ז' עממין לא היו האומות משועבדים ונכנעים לישראל, משא"כ לימות המשיח עתידין האומות להשתעבד להם ולהכנע תחתם, וכמו שאמר הכתוב וירד מיד ועד ים וגו'. ואמרו ז"ל

הוא דאף דהכל גלוי לפניו וידע מראש שעתידין ישראל לחטוא, מ"מ איך נאמרו פרשיות אלו בשעת מ"מ, והלא בשעת מ"מ היו טכורים ונקיים מחטא, ולא שלט בהם מה"מ, ומכיון שנכתבו בתורה פרשיות אלו הבאות רק ע"י חטא, אי"כ דבורו של הקב"ה מכריח את הבחירה לחטוא, ושוב היו ישראל מוכרחין לחטוא, כדי שיתקיימו פרשיות אלו, וכלל גדול הוא שאין הקב"ה מכריח את הבחירה, ומשני דנאמרו על חנאי, וכיון שלא נאמר הדיבור בהחלט, איך זה דבור המכריח את הבחירה.

אמנם כל שקלא ועריא זו שייכה צפרשת יצמות ונחלות, שהיה גלוי לפניו שעתידין פרשיות אלו להתקיים, אלא שאמרן בדרך חנאי כדי שלא להכריח את הבחירה, משא"כ צפרשת נגעי צחים, שלא נתקיימו מעולם כל הפרטים הנאמרים בצרעה, כדאמרן ^{לחור החטא} שלא חירע מעולם שיחזור הנגע להראות בצית אחרי חילון, אי"כ קשה בפשטות כיצד נכתב בתורה דבר שלא נתקיים מעולם, ואינו עתיד להיות עד עולם, והכא לא שייך לשנויי דעל חנאי נאמרו, שהרי היה גלוי לפניו ית' מראש שלא תתקיים פרעה זו לעולם, והיינו דקא פריך ולמה נכתבה, ומשני דרוש וקבל שכה, כלומר שכדי שיתוקן בשלימות החטא שצבצורו צאו הנגעים, היה לורך בקריאת פרשת נגעים ולימוד הדרשות היוצאות ממנה, צלירוף לתשובתו של צעה"צ, כשם שהיה לורך שיחזור האדם בתשובה צעת הקריצ את קרבנו, לכפר על חטאתו אשר חטא, ואפי"ה לא הוה סגי ליה בתשובה בלבד, ולא היתה כפרתו שלימה, כי אם אחרי הקרצת הקרבן, ה"י מסגולת הדרשה והלימוד צפרשת נגעים, לכפר על החטא שצבצורו צאו, בנוסף לתשובתו של צעה"צ, וצבצור כך נכתבה פרעה זו ולא שתתקיים כולה צפועל.

וְרַפִּי זה לא יסתרו דברי ר"א צר"ש דסבר צית המנוגע לא היה ולא עתיד להיות, לעדותו של ר"ש איש כפר עכו, פ"א הלכתי לגליל וראיתי מקום שמניינין אותו ואמרו אצנים מנוגעות פינו לשם, שהרי אף ר"א צר"ש אזיל ומודה שהיו צמליאות נגעי צחים בארץ ישראל, והיו חולצין את האצנים המנוגעות

ומפנים אותם, אלא דס"ל שלא היה כזאת מעולם שיחזור הנגע לפרות צצית, ויוצרו לנתון את הצית כולו. וגדולה מזו נראה לומר, שאף צבצורו של ר"א צר"ש דדוק דאמר מקום היה צתחום עזה שכיו קורין אותו חורצתא סגירתא, על שם שניתן שם צית המנוגע, איך כאלן סתירה לדברי ר"א צר"ש, דסבר צית המנוגע לא היה וכו'. ויתבאר עפ"י דברי הזה"ק כר"ל, כי לפי שצתי הכנענים נצנו צתחצת ע"ז, היו כוחות העומאה גדולים שורים עליהם, ולפיכך היה לורך לנתון ולהאציד צחים אלו, לצער כוחות העומאה משם. והאריך שם צזה"ק בגדול ההיחזק העלול לצא על האיש הדור צצחים שנצנו לשם סע"א, ויהיב סימנא לדעת צצירור כי החילונים שורים על הצית, אם נחזקו צאותו צית ג' בני אדם שדרו צו, ומסיק הא ודאי יערוק אינש לעורא ולא ידור ציה. וצתר הכי מיייתי עוצדא דר' יוסי שנכנס צחד ציתא ושמע קול אחד האומר הגה צר פלוגתא דילן, התכנסו וזיק אותו צערס ילא, והאחרים השיבוהו שאין הם יכולים להזיקו אלא אי"כ ידור צצית זה.

וְהִנֵּה דברים אלו לא מלד ההלכה נאמרו, שהרי לפי"מ שנתבאר ציאת הנגעים על הצית הם לייסר אותו על חטאיו, ואם ישוב מיד התקבל חשבתו, והנגע יסור מן הצית ולא יחזור להראות צו עוד. אלא שטעמו של הזה"ק הוא רק מלד מדת חסידות וחירות צעלמא, דוגמת הדברים שהזכיר עליהם רבינו יהודה החסיד צלויאתו, שאין להם מקור צהלכה, אלא ששומר נפשו ירחק מהם. וה"י צנגעי צחים, מכיון שלא צאו נגעים כי אם על צתי השלימים צעלי הנפש, על כן אף אחר שכבר חזרו בתשובה, ולא הוסיף הנגע להראות בקירות הצית אחרי חילון האצנים, והיה להם לאות כי תשובה עשו כהוגן ונתקבלה, אפילו הכי מסתמא חששו לאזהרת הזה"ק, שציאת הנגע רומח גם לכוחות העומאה הנמלאים צצית זה, ומכיון שכנגע נראה להם צצית, הבינו את הרמז ונתנו את הצית, כדי לצער את כוחות העומאה, אף שלא היו חייצים צכך מלד ההלכה.

וְיָמָה גם לפי המצואר צזה"ק, כי צני העליה היו משיגים צשכלס הזך איזה הצית אשר כוחות הרע

שהלכתי בזה צעור החטא, לא מהני לימוד התורה צעור שלא שצ על חטאו, ולפיכך יש לזרז שיצוא עליו הנגע צפועל, ויתעורר לתשובה על ידי דברי כזשין שיאמר אליו הכהן, ואחרי שזכו מחטאו יועיל לו לימוד הפרשה, ולא יצאו על ציתו הנגעים שנית.

אמנם יתכן כי בענין זה ישנם דרגות חלוקות זו מזו, ואין ענינם שוב בכל אחד, דאף שנגעי צתים לא באו אלא על צתי הצדיקים, כמוצא דדברי הרמב"ן ז"ל, וה"ל איתא בזה"ק דכוחות הטומאה שצאותם צתים אינם מזיקים אלא לצדיקים שהם בני פלוגתא שלהם, משא"כ הרשעים אפשר שידורו שם ולא יזיקום, אפילו הכי לאו כל אנפין היו שוין בזה, דלצדיקים עלמם יש מדריגות חלוקות, וישנם בני עליה שהם בצחינה גבוהה ביותר, ולא הולכו כלל שיצאו עליהם הנגעים אפילו פעם ראשונה, אלא בלימוד הפרשה בלחוד הוב סגי לכו, ונפטרו מציאת הנגעים צפועל, כי ע"י לימוד הפרשה נחשצ להם כחילו צאו עליהם הנגעים, וגם נחצטרו מצחיהם כוחות הטומאה, ונחגלו להם המטמוניות, מבלי שיכיה להם לורך צנחית הצית.

והנה

וזדו שאמרו דרוש וקבל שר דלדידכו צדרשת הפרשה בלבד סגי ויעלו שחרם משלם שיתצטרו כוחות הרע מציתם ויתגלו להם מטמוניות. אך לא כולם זכו למדריגה זו, אלא היו ציניהם אנשים שלא היה די להם צקריאת הפרשה כדאמרן. וכדמות ראייה לחילוק זה יש מהא דאיתא צערכין (דף ע"ו ע"ב) דר' אחא צר' חנינא סצירא ליה שאם סיפר אדם לה"ר אין לו חקנה שכצר כרתו דוד צרוה"ק, אלא מה חקנתו של אדם שלא יצא לידי לה"ר אם ת"ח הוא יעסוק צתורה וכו', וה"ל כן הוא לענין הנגעים שאם עדיין לא חטא מהני ליה לימוד הפרשה, ושוב אין לו לורך שיצאו עליו הנגעים צפועל, משא"כ אם חטא, יש לורך שיצאו עליו הנגעים צפועל, ואח"כ אם ישצ וניחם על חטאו ויעסוק צפרשת נגעים יתכפר לו, ולא יוסיף הנגע עוד להראות צציתו.

ועפ"י זה יתיישצ מה שהקשו המפרשים על הא דאיתא צמד"ר אין צעל הרחמים פוגע צנפשות

שרויים צו, א"כ מעלמם הצחינו כי עליהם לסתור אותם הצתים. ועוד אפשר שהיו סותרין אותו מעטמא דמטמוניות, אף שכצר לא היו חייבים צכך מחמת ההלכה, שהרי צצר נרפא הנגע ע"י שחצו צתשובה, אפ"י הם ראו והשיגו כי צצית הנגע צישרו להם מן השמים שימלאו מעמון צקירות הצית, אלא שלא נלצוו לסותרו מחמת כן, דזכו רק צשורה עוצה ולא חוצה, ואם הוא חפץ צמחית האור עליו לסותרו.

והשתא אחי שפיר אף לדעת ר"א צר' שמעון הא דקאמר ר' לזוק מקום היה צתחום עזה והיו קורין אותו חורצתא סגירתא, דהנה לכאורה יל"ד מדוע קראו אותו מקום שנתלו משם צית המנוגע צשם חורצתא סגירתא, הלא מכיון שנתלו את הצית צצר היה עמא מוחלט, שהרי צתחלה מסגירין אותו, ואחר ג' שצעות נותנים אותו, אם עדיין הנגע עמד צעיניו, א"כ יותר היה ראוי שחקרא אותה חורצה צשם חורצה עמא וכו', דחורצתא סגירתא אינו מורה כ"כ על עומא מוחלטת. אמנם ע"פ דצרינו יוצן היעצ, דאותו צית צאמת לא היה אלא עמא מוסגר, ואחרי שהסגירוהו חזר צעל הצית צתשובה ונרפא הנגע, וכדאמרן שלא היה כזאת מעולם שלא יתעורר צעה"צ לתשובה אחרי ההסגר, אלא דאפ"י נתלו את הצית מן העעמים האחרים הרמוזים צצית נגעי צתים, הלא המה עעמיה דזה"ק משום זכירות ושמידת הנפש מכוחות הטומאה השורים צו, ועטמא דמטמוניות, ולפיכך שפיר קראוהו חורצתא סגירתא דייקא, לרמוז שלא היה אותו צית שניתן כי אם עמא מוסגר, ולא עמא מוחלט, ולא היה לריך נחילה מצד ההלכה אלא שנתארה משאר העעמים.

ובדרך זו נצא לציאור כל הדקדוקים המולגים צפתח בדרוש, כי הנה נחצאר צצרינו ענין דרוש וקבל שר, דהיה לורך בלימוד פרשת נגעים כדי לכפר על החטא שצצטרו צאו הנגעים, ושוב לא חצרו הנגעים לפרות צציתו אחרי החילוק. והנה לכאורה אם בלימוד הפרשה סגי, א"כ מה לורך היה שיעשה הנם צפעס הראשונה, ואח"כ יעסוק צפרשה זו ויתכפר לו, הלא מוטב היה שיעסוק צפרשה צמקום שיצאו עליו נגעים צפועל. ולריך לומר דלא סגי בלאו הכי, דמכיון

תחלה, אלא תחלה הן צאים על ציתו וכו', דא"כ מדוע כחצה תורה פרשת נגעי הגוף תחלה, וכדר נגעי בגדים וצחים, היפך סדר ביאתן. ולדברינו א"ש, דכיון דזמנין מהני לימוד התורה לחוד, ואין לורך שיצואו הנגעים צפועל כלל, על כן הקדים הכתוב נגעי הגוף, לפי שרצון הצו"ח שיכיו ישראל עושי רצונו בשלימות הגמור, ויתעסקו בלימוד הפרשה, ולא ינטרו לביאת הנגעים עליהם צפועל כלל, והיכא דסגי בלימוד הפרשה שפיר דמי להקדים נגעי הגוף, שהרי אין מדת הדין שולטת.

וע"ל דרך זה ביארנו מאמר הכתוב צחלים (פ"ד) אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ומתורתך תלמדנו, ולכאורה מאי מעליותא היא לאדם שהוא סובל יסורים הלא אמה"כ (ישעי' ס') בכל רחם לו נר ודרשו ז"ל (חגיגה ע"ו ע"ב) בזמן שאדם מיישראל צער שכינה מה אומרת קלני מראשי וכו', וביארנו דכשם שאפשר ללכת ידי חוצת קרבן בלימוד הפרשה כמאמ"כ (הושע י"ד) ונשלמה פרים שפתינו, ה"י אם זוכה האדם צסייעתא דשמיא ללמוד תורה לשמה, ולעצוד את השי"ת, אזי אף אם גזרו עליו יסורין, ואלא הוא צמה שהוא לומד בתורה צפרשת הנגעים והיסורין, ונחשב לו כאילו צאו עליו יסורין צפועל. וז"ש הכתוב אשרי הגבר אשר תיסרנו, אימתי שצחו של אדם שהקב"ה מייסרנו, צאופן שמתורתך תלמדנו, כלומר שיואל יד"ח היסורין בלימוד התורה, ולא שיצואו עליו צפועל. וצאופן זה ביארנו גם דברי הגמרא בצחים (דף ל' ע"א) צמה שמנינו שהקדים הכתוב עולה לחטאת ומשני למקראה הקדימה הכתוב (פיין בדברינו לעיל פרשת ויקרא).

ובבחינה זו יתבאר מקראי קדש צפרשתא הדין, דפתח הכתוב לומר זאת תהיה תורת המלורע וגו' "והוצא אל הכהן", ואמ"כ אמר ואלא הכהן אל מחוץ למחנה, הרי שאין מציאין אותו אל הכהן, אלא שהכהן יולא אליו. ונראה כי לפי שרצון השי"ת הוא שיועיל לימוד התורה צלצד, ולא יהי לורך לביאת הנגעים צפועל, ע"כ פתח קרא לאמר זאת תהיה תורת המלורע, כלומר שיהי הויה וקיום לתורת המלורע, מצלי שתצא עליו הצרעת צפועל, תנאי הם הדברים,

ציום עברתו, שיקבל על עצמו שמהיום והלאה יעשה תשובה שלימה צחמת, ויקבל עליו עול מלכות שמים ועול תורה ועול מצוות, ואז יהי די לו בלימוד התורה צלצד, ויחשב לימודו כאילו צאו עליו הנגעים צפועל. וז"ש הכתוב והוצא אל הכהן, דכיון שלא צא עליו הנגע צפועל, יכול הוא לצא בעצמו אל הכהן, ואין לורך שילך הכהן אליו. וכדר אמר קרא ואלא הכהן אל מחוץ למחנה, האי קרא מיירי צמי שחטא ולא הועיל לו לימוד התורה צלחוד, אלא צאו עליו הנגעים צפועל, ולפיכך הכהן לריך ללכת אליו אל מחוץ למחנה שהרי אינו יכול לצא אל המחנה כל עוד עומאתו צו.

ובזה יתבאר המד"ר הכ"ד ולרשע אמר חלקים מה לך לספר חקי ותשא צריתי עלי פך, דנחכוון צזה ליישב מה שאמ"כ ואלא הכהן וגו', ולכאורה מדוע לא הוה סגי ליה בלימוד התורה, כמו צרישא דכתיב זאת תהיה תורת המלורע, לזאת אמר הכ"ד ולרשע אמר חלקים מה לך לספר חקי, כלומר כיון שכבר חטאת צפועל והנך צצחיות רשע, לא יועיל לך לימוד התורה צלצד, דמה ערך יש לתורתך, צעוד שלא עשית תשובה שלימה על החטא, לזאת יש לורך שיצואו עליו הנגעים צפועל, אז יכנס לצבו הערל, ויתעורר לתשובה כראוי, וסר עונו וחטאתו חכופר, ואז תהיה לו תועלת בלימוד התורה.

עוד אפ"ל צטעם שהקדים הכתוב פרשת נגעי הגוף לנגעי בגדים וצחים, ולפי כלל דאין צעל הרחמים פוגע צנפשות תחלה, הוה ראוי שיאמר הכתוב נגעי צחים צראשונה כסדר ביאתם, ונראה דאף כי לפי פשטות הכתוב הוה ראוי להפך הסדר, מ"מ הלא הפשע והדרש המה מצומדים יחדיו, ולצד שפ"י הדרש קאי פרשת נגעי צחים על חורבן ציהמ"ק, לפיכך כחוצה פרשת נגעי צחים צאחרונה, דחורבן הצית הי' צסוף כל העונשים, שהאריך הקצ"ה אפו מספר שנים כמנין ונושנחם כאמרם ז"ל. ואף דלפי הכלל דאין צעל הרחמים פוגע צנפשות תחלה הוה צדין שיקדים נגעי צחים, אפ"ה כתיבי נגעי הגוף תחלה, משום שחורבן הצית הוא הדין הקשה ציותר וגרע מנגעי הגוף, דדא ציה כולל ציה שהחורבן גרם לכל הצרות והרעות שצצרו על ישראל, ומאז הלכו הלוך וחסור, עדי ישקף

דרוש וקבל שכר, אבל כיון דדורש צתורה אין לה, פירוש שאין מחשיבין זאת לדבר טוב לדרוש צתורה, א"כ לדידהו לא יתכן לומר כר"א דעיר הגדחת נכתבה בעבור דרוש וקבל שכר, ולפי"ז נדחה קראו לה ליון וכו', עכ"ד ק"ז זל"ה עיי"ש באורך.

וְלַעֲנִינֵינוּ אפשר לומר דהנה פרשת נגעי צתים נדרשת על חורבן בית המקדש (עין קושיא ו') ומסיים במדרש שם יכול לעולם תלמוד לומר ולקחו אצנים אחרות שנאמר כה אמר ה' הני יסד צליון אבן אבן בוחן פנת יקרת מוסד מוסד המאמין לא יחיש, ע"כ. עכ"פ צפרשת נגעי צתים רמז עין חורבן הצית, ושעתיד הוא לחזור ולהצנות ע"י הקצ"ה, צעת שיעלה רצון מלפניו לגאלינו, וכדמייתי מקרא דישעי' הני יסד צליון וגו'. וזהו שחידלו בגמרא דרוש וקבל שכר כלומר שאם לימים את הדרשות שצפרשת נגעים, ומשימים אל הלז כי חורבן ציהמ"ק וגם צנינו הכל בידי שמים, אזי בשכר זאת זוכין לקבל פני משיח לדקינו.

אמר החכם

וַיִּתְּבֵן דלענין זה הביא המדרש סיום דברי הכתוב בישעיה והמאמין לא יחיש, דרש"י ז"ל פירש המאמין דבר זה לא ימכרה לא יאמר אם אמת הוא ימכר לבא, ע"כ. ולכאורה מדברי הכתוב משמע דהיינו מעלויותיה דהמאמין, שאינו ממחר עצמו להזדרז לגאולה. ולפי פירוש רש"י ז"ל היה ראוי שיאמר, המאמין אע"פ שיתאחר לבא לא יפול מאמונתו, וע"ד שכתב הרמב"ם ז"ל צ"ג עיקרים ואעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו וכו'. ואפשר שכוונת הכתוב לרמז, כי המאמין צביחת משיח לדקינו אינו ממחר עצמו להיות בין אותם החוטפים לעולם חירות וממשלה קודם זמן הקץ, אלא מפכה וממתין לביאת משיח לדקינו שיגאלינו גאולה עולמית.

וְהָנָה מעולם נחקשיתי בדברי המהר"ל מפראג ז"ל בצפרו נח ישראל (פכ"ד), שהאריך בענין שלש השבועות שהשציע הקצ"ה את ישראל שלא יעלו לחומה וכו' וסיים לפרש מאמרם ז"ל (שהש"ר פ"צ י"ח) שהשציען בדורו של שמו, שהכוונה דאף אם יהיו רוצים להמית אותם צענימ"ס קשים לא יהיו יוצאים

ה' משמים וירא צענימ"ס, ויתקיים בנו מקרא שכתוב ולקחו אצנים אחרות וגו' ונזכר לגאולה השלימה בקרוב. ועוד אפ"ל דלפי שסוף פרשת נגעי צתים רומזת לצנין המקוה העתיד להתגלות לנו, על כן הקדימה תורה פרשת נגעי הגוף, אף דלפי הסדר היה ראוי לכתוב צתחרונה, מ"מ כיון דצפנימיות הפרשה רמז הצית השלישי, שאחרי הצנותו שוב לא תהיה מליאות הנגעים בעולם, משום הכי לא כתבה תורה נגעי הגוף אחרי פרשת נגעי צתים.

וְאֵפ"ל באופן אחר הא דמשני בגמרא דפרשת נגעי צתים נאמרה בעבור דרוש וקבל שכר, עפ"י דברי ק"ז זל"ה בישמח משה פרשת דברים צשם הטורי זהב זל"ה לפרש הכתוב (ירמ' ל') כי נדחה קראו לך ליון היא דורש אין לה, דהנה איתא במדרשים דשם ליון הוא ע"ש מצויינים צהלכה מצויינים צמלוות. והנה איתא בספרים ובמדרשים דלכן נחרצה ירושלים משום שהיו עובדין צה ע"ז ונידונה כעיר הגדחת, אמנם הנה איתא צמסכת סנהדרין (ע"א ע"א) עיר הגדחת לא היה ולא עתיד להיות, איתא כר' אליעזר דאמר עיר שיש צה מחזה אחת אינה נעשית עיר הגדחת. והכוונה דכל מצוה שיש צה מלאת על כל העיר שלא תדון כעיר הגדחת, ולא יתכן כזאת שלא תהיה צה איזה מצוה. וזהו פירוש הכתוב נדחה קראו לך, שאומרים על ירושלים כי היא עיר הגדחת, והוא תרתי דסתרי אהדי, דכיון שהיא נקראת ליון ע"ש מצויינים צמלוות, לא יתכן שתהיה עיר הגדחת. אבל הסבה שקראו לך נדחה הוא משום שדורש אין לה, כלומר שאין דורשין את העם מפני מה היא נקראת ליון, על כן קראו לך נדחה, אבל צאמת לא נדחה את, עכ"ד ה"ז זל"ה.

וְאַחַר כך הביא ק"ז זל"ה צשם ספר אחד להוסיף נוסף באופן אחר קצת דבגמרא סנהדרין שם פריך על האי מיומרא דעיר הגדחת לא היה ולא עתיד להיות, דא"כ למה נכתבה, ומשני דרוש וקבל שכר. נמצא מזה דאם עוסקים צתורה ודורשין צה, אזי יתכן לומר כר' אליעזר דעיר הגדחת לא היה וכו', שהרי אף איכו סצר דהדרשה צתורה עוצה היא מאד, ושפיר איכא למימר שכל הפרשה נאמרה בעבור

התורה והמלוות, הקצ"ה מסלק שמירתו מעליו, והלכות בלות ח"ו ע"י שונאיו העומדים עליו לבלותיו, עכ"ד צל העקידה (הוצאו דבריו צל"ה הקדוש ח"א עשרה מאמרות מאמר ב').

וּבְדֶרֶךְ זֶה אִפִּיל גַּם דְּבָרֵי הַרְמָצִים ז"ל, דִּקְנַע
שֶׁהִשְׁנִיעַ אֶת הָאוֹמָה ע"ד מַשָּׁל, דְּהֵנָּה הַרְמָצִים ז"ל
פֶּסֶק צִהְלָכּוֹת חֲשׂוֹבָה (פ"ז כ"ב) וז"ל, אֵין יִשְׂרָאֵל
נִגְאָלִין אֲלָא צִתְשׂוֹבָה, וְכִבְר הַצְּמִיחָה תּוֹרָה שְׂסוּף
יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת חֲשׂוֹבָה צְסוּף גְּלוּתָן וּמִיד בֵּן נִגְאָלִין,
שֶׁנֶּאֱמַר וְהִיָּה כִי יִצְאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו',
וְשָׁבַת עַד ה' אֶלְקִיךָ וְשָׁב ה' אֶלְקִיךָ אֶת שְׂבוֹתֶךָ וְגו',
ע"כ. וּמִדְּבָרֵי הַרְמָצִים ז"ל צִהְלָכּוֹת מַלְכִּים (פ"ו כ"א)

מבואר, דמי שסובר שיתכן שתהיה ביאת המשיח בלא שיעשו ישראל תשובה קודם לכן הריכו כופר בכל התורה כולה, וז"ל שם, וכל מי שאינו מאמין בו או אינו מחכה לביאתו, לא צשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו שהרי התורה העידה עליו ושם ה' אלוקיך את שבותך ורחמך ושם וקצנך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה' וגו', ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו ע"י כל הנביאים וכו', עכ"ד ז"ל. והנה בתחלת אותו פסוק עלמנו שבו נאמר עיין בגאולה וקיצוץ נדחי ישראל, מפורש גם שתקדם התשובה לביאת המשיח, וכמבואר ברמז"ם הלכות תשובה ה"ל דכתיב ושבת עד ה' אלוקיך וגו' ושם ה' אלוקיך את שבותך. וא"כ אין שום ספק שאין שום חילוק בין מי שאינו מאמין בהבטחת ביאת המשיח, לבין מי שאינו מאמין בהבטחת אותו פסוק עלמנו, שיעשו ישראל תשובה לפני ביאתו, וכשם שהכופר בביאת המשיח הריכו כופר בתורה, כמו כן הכופר בהבטחה זו שיעשו ישראל תשובה. ומינה שהחוששין ליעול גאולה לעצמן צטרס עת קץ, לפני שטשו ישראל תשובה, הרי זה כפירה בתורה, ומשום הכי פסק המהר"ל ז"ל שחייבים ישראל למסור עצמם למיתה, שלא ללאת מן הגלות לפני הזמן, שהרי העובר על כך הרי הוא כופר בתורה, שנאמר זה במפורש שעתידין ישראל לעשות תשובה לפני ביאתו, ומבלי התשובה א"א לגאולה שצבא.

והשתא מבוארים גם דברי הרמז"ס ז"ל באגרת
חימו, שכתב על השנועה שלא ידחקו את הקץ

מן הגלות, ולא יכיו משנים כזה, עכ"ד ז"ל. ולכאורה
הוא פלאי מהיכן מקור דבר זה שיתחייבו ישראל
למסור עצמם למיתה שלא לצאת מן הגלות קודם הזמן,
ואין לומר שהוא צעזור חומר השבועה, שהרי אף
שעונשה של שבועה חמור הוא יותר משאר עבירות,
כדאיתא בגמרא (שבועות ל"ט ע"א) שפרעין ממנו
וממשפחתו ומכל העולם כולו, וביחוד מבואר בשלבי
מסכת כתובות חומר העונש של העוזרים על שלש
שבועות הללו, מ"מ לא מלינו בשום מקום שיהיו
מזוים ציבור, ואל יעבור, מלבד שלש עבירות
החמורות, ומאין הרגלים לדבר זה שישראל חייבים
למסור עצמם למיתה שלא לצור מן הגלות לפני הזמן.

והתבוננתי בזה דבאמת בשבש"ר מצואר דמלכד
איסור השצועה, יש עוד איסור נוסף בדחיקת הקץ,
דמונה וחולך שם כל אותם שנעשו בעצור שדחקו
את הקץ, וקאמר שנעשו על שעצרו על הקץ ועצרו על
השצועה, הרי דשני ענינים הם, דמלכד שיש איסור
בדחיקת הקץ משום העצרה על השצועה, נוסף עליו
עוד איסור של העצרה על הקץ, ולכאורה מה מקורו
של איסור העצרה על הקץ בלא איסור השצועה.
גם דברי הרמז"ם ז"ל באגרת תימן לריכס ביאור,
שכתב שם בביאור השצועה שלא ידחקו את הקץ
וז"ל, לפי שידע שלמה ברוה"ק שהאומה הזאת באורך
זמן גלותה תפטר להתנועע בלא עתה הראוי, ויאבדו
בשביל זה ויצאו עליהם לרות, הזכירם מלעשות זאת,
והשביע האומה ע"ד משל ואמר השבעתי אתכם וכו',
עכ"ל. ולכאורה אין דבריו ז"ל מובנים במה שאמר
שהשצועה היא ע"ד משל, וכי משלים הוא ממשיל,
והלל שצועה חמורה היא זו.

ואפֿשך לומר צביאור דצרוי על פי דצרי צעל
העקידה ז"ל צפרשת נצבים, שנתקשה מאד
במה שאמרו ז"ל צכ"מ שישראל מושצעין ועומדין
הם מהר סיני על קיום המלוות (שצועות כ"א ע"צ),
ותמה תמה יקרא היאך תחול שצועה על צנים מכח
קבלת אצות, והאריך צענין זה עוצא, ותמלית דצרוי
הם כי לא מכח שצועה ממש אִנחנו מחוייבים לשמור
התורה, כי אם זה מהכרח קיומנו וחיותינו, שהוא
חמור יותר משצועה, שאם ח"ו אנו מפירים צריק

את הקץ לפני זמנו חלה נלפס וגמחין לציאת משיח לדקינו. וכאשר הצחנו כמה פעמים דברי הילקוט פרשת צא (רמז קל"ח) מי פורע לכם ממלכות רביעית נערונוא ויהי לכם למשמרת. אל תאכלו ממנו נא לא תצעיניה מהצבא ופירש ציאת רעון נערונוא שצריכין לשמור ולהמתין לא תצעיניה מהצבא אל תבקשו לאכול אותו צבא כבד כלומר שאינו נלוי כל לרכו, ע"כ. מצואר מזה שצרכים שנשמור ונלפס לציאת משיח לדקינו, ולא נבקש להנות מגאולה הצבא לפני הזמן, נזכר לנחת מן הגלות ולקבל פני משיח לדקינו.

ועתה נצא לציאור המד"ר עכ"כ זאת תהיה תורת המלורע הכ"ד ולרשע אמר חלקים מה כך לספר חקי ותשא צריתי עלי פיד וכו' צחורה צנצאים וצכתוצים מלינו שאין הקצ"ה חפץ בקילוסן של רשעים וכו'. וצ"צ שייכות דרשה זו לענינה דמלורע (עין קושא ד'). ואשר אנכי אחזק צציאור דברי המדרש, דהנה הצוננתי בדברי המד"ר צפרשתא דמלורע שיש בו מקושי ההצנה לכאורה, וצ"ל המדרש (פ"ז ג') על עשרה דברים נגעים צאים על ע"ז ועל ג"ע ועל שפ"ד וכו', על ע"ז מישראל שהעידו עדות שקר צהקצ"ה ואמרו לעגל (שמות ל"ה) חלה חלביק ישראל, ומנין שלקו צלרעת שנה' וירא משה את העם כי פרוע הוא שפרח צהן צרעת וכו', עכ"ד. וקשה דפתח לומר שצודי ע"ז משפטם חרץ ללקות צלרעת, ומייתי ראי' ממה שלקו ישראל צלרעת צעון שהעידו עדות שקר, ולכאורה אין לנו מכאן חלה שצעון עדות שקר לוקין צלרעת, ואחתי מנה לן שצודי ע"ז עונשן ללקות צלרעת. אח"כ מלחתי שצחידושי מהר"ז על המד"ר נתקשה צזה עיי"ש.

ואפ"ל צציאור המדרש דהנה הראשונים מפרשי צחורה ה"ה הרמז"ן והאזן עזרא ובעלי החום' והספורנו האריכו למענינם צענין העגל שטעו אחריו ישראל, וכולם מתנצאים צסגנון אחד, שלא יתכן לומר שחשבו ישראל כי עגל הזהב הוא האלהים, כי לא יזויר טפשות כזה צאותו דור דיעה, חלה שציקשו למנות להם מנהיג צמקום משה. וכתב הרמז"ן ז"ל צדברי הכחוצ אלהים אשר ילכו לפנינו, שזה מפתח לדעת ענין העגל ומחשבת עושי, כי צידוע שלא היו

שהיה ע"ד משל, כי צלחת איסור דחיקת הקץ חמור הרבה יותר מצבועה, כי העובר על כך הרי הוא כופר צחורה, חלה שכדי להודיענו חומר האיסור המשילוח לצבועה, וע"ד שכתב צעל העקידה ה"ל צשצועת צחורה. ואחתי שפיר מה דליתא צמדרש איסור העברה על הקץ מלצד איסור העברה על הצבועה, כי מלצד הצבועה צענין הקץ, עוד יש איסור חמור יותר והיא העברה על הקץ, שזה כפירה צחורה, ועל כן חמור עד מאד עונש הדוחקין את הקץ, כדליתא צגמי סוף כתוצות הריני מחיר צשרכס ח"ו.

ורזינן דאף צעל העקידה עלמו שנתקשה מאד צענין צשועת צחורה, שהושצו צמעמד הר סיני כל הדורות העתידין לצא, וצ"ל דאין זו צבועה ממש, אפ"ה כתב הוא עלמו כמה חמור עונש הדוחקים את הקץ, וצ"ל צפרשת וישלח (שער כ"ו) עה"פ נסעה ונלכה וחלכה לנגדך, שאין ספק שסוף הסיפור מוכיח על אחרית הימים, והוא כשאמר לו נסעה ונלכה וחלכה לנגדך, הראה מדצרו שהיה אפשר שיהיה ענינם על מצב שוב או קרוב אליו, ויעקב אבינו ע"ה אמר צתשוצתו אם ידפקום יום אחד למהר את הקץ צטרם יחפץ ומחו כל האזן, עכ"ד העקדת יצחק ז"ל. הרי דאף דלדצרו לא שייך להשציע מתחלה את הדורות העתידים לצא, ועל כרחך דאף שלש צשועות הללו אינם צשועות ממש לפי דעתו, אפ"ה עונש העובר עליהם גדול מאד, וע"כ לומר כדפרישנא צדברי הרמז"ס ז"ל, דאיסורו חמור מאד משום שהוא כופר צחורה, (ועיין צענין זה בצרכה צספרי ויואל משה מאמר שלש צשועות מסימן ל"ב ועד סימן ע"ז).

ועפ"י המצואר כי אותם הדוחקין את הקץ הם כופרים צחורה, יתצאר היעב הכחוצ והמאמין לא יחיש עפ"י פשעות, דכל עוד שהוא מאמין צחורה שנאמר צה שיעשו ישראל תשובה צטרם יגאלו, אינו ממחר לקחת הגאולה לפני הזמן, ומי שהוא ממחר ודוחק את הקץ שוב אינו מאמין צחוק"ק. ואפשר דהיינו טעמא שהציא המדרש סיום דברי הכחוצ והמאמין לא יחיש לפרשת נגעי צתים, לפי שפרשה זו רומזת על החורבן ועל הגאולה העתידה, על כן הודיענו המדרש שהגאולה תלויה צזה שלא נדחות

ישראל סבורים שמשכ הוא האלקים, אלא היו נבקשים לעולם מורה דרך כמשה, להורות להם דרך ילכו צה, כי עשו וחשבו שכבר מת משה. עוד כתב שם בד"ה אלה אליהם ישראל, שגם זה הכתוב יורה אותך כי אין עפ"ש צעולם שיחשוב כי הזכר הזה אשר באזניהם הוא אשר הוליאם ממלרים, אבל אמרו כי כה הנורה הזאת העולם משם, ומודים צמי שאמר חנכי ה' אלוקיך אשר הולאיתך מארץ מלרים, וזהו שנאמר וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב.

והעולה מכלל דבריהם הוא, כי כשאמרו אלה אליהם ישראל היתה כוונתם על הקדוש צרוך הוא, אלא שנתכוונו שאותה השפעה עלמה שבתה יורדת להם על ידי משה רבינו ע"ה אשר הוליאם ממלרים, תמשיך לרדת אליהם באמצעות העגל ובסיבתו. וזו היתה טעותם, כי משה רבינו ע"ה היה לדיק וקדוש, ומשום כך השפיע הקב"ה כל עוז לישראל על ידו, ושלחו לעשות את כל הנסים האלה, משא"כ העגל שהוא דבר שאסרה תורה לעשותו, לא יתכן שיכיה הוא אמלטי להמשיך השפעות ונסים, אפילו אם כוונת ישראל היה לשמים. וכיוצא בזה כתבו צעלי התוספות, שלא נתכוונו אלא למנות להם מנהיג במקום משה וכו', ומה שאמר דוד (תהלים ק"ו) וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב, היינו שהמירו את משרע"ה שטעה להם הקב"ה נסים על ידו, בתבנית שור, צמה שאמרו כי אותם הנסים יעשו מעתה ע"י העגל, עכ"ל ז"ל.

מכ"ל הלין מבואר כי דבר זה עלמו שמספרין אשר הקב"ה עושה נסים ע"י דבר האסור, הוא צחינה עצודה זרה, כי לא יתכן שיעשה השי"ת נסים כי אם ע"י לדיקים עובדי השי"ת ההולכים בדרך התורה, לא זולת. וזה היה חטאם של ישראל במעשה העגל, שסברו לומר שיעשה להם הקב"ה אותות ומופתים ע"י העגל שאסור לעשותו, וכמו כן אם מחשצין שיש נסים מהקב"ה הנעשים ע"י דבר איסור, הוי ע"ז גמורה כחטא העגל. ובזה מובן מה דמיתתי המד"ר ראי' לדבר שטונשן של עוב"ז ללקות בצרעת, ממה שמלינו שלקו ישראל בצרעת על שהעידו עדות שקר בהקב"ה, באמרם אלה אליהם ישראל, דשפיר איכא ראי' מהכא לעצודה זרה, שהרי דבר זה עלמו שהעידו שקר באמרם

שהקב"ה ימשיך להם מעתה השפעת הנסים ע"י העגל, כשם שעד עתה נמשכה השפעה זו ע"י משרע"ה, הויא עצודה זרה, דזה היה ענין הע"ז במעשה העגל, שצדו שקר כי הקב"ה יעשה להם נסים על ידו.

ומזה נשמע עד היכן הדברים מגיעים, שאם צמון שסיפרו ישראל צנסי יליאת מלרים האמיתיים כך, וכאשר נחצאר דצמה שאמרו אלה אליהם ישראל אשר העלון וגו' נתכוונו על הקב"ה, אלא שאמרו שאותה השפעה שהוריד להם משרע"ה, שע"י עשה את כל המופתים האלה תרד להם מעתה באמצעות העגל, ועדות שקר זו הויא ע"ז, כי בדברים אלה נועים מדרך האמונה, ועושים לאין ולאפשר את הנסים האמיתיים שהקב"ה עושה ע"י עושי רצונו הדיקים הקדושים, צמה שמדמין להם בעדות שקר את נסי העגל, עכ"ל ש"ז גמורה היא לספר צנסי הרשעים ובהללחותיהם, וכאשר רואים צחוש, כי סיפור הנסים הנעשים ע"י הרשעים, גורם להטות אשוריהם מדרך האמונה. ומה גם שהמה יודעים צעלמם שכל הנסים שהם מספרים שקר וכזב המה, הצל הצלים שאין צהם ממש, וכשמדמין נסים צדויים ומזוייפים אלו לנסי הקב"ה, הוי כפירה גמורה, כי בכך הם מגלים דעתם להדיא, כי כשם שנסים מזוייפים אלו אין צהם ממש, כך כל נסי הקב"ה אינם נחשבים אלא למאומה.

ועל פי הדברים האלה יוצן היעצ מה שסמך המדרש לענינא דמצורע את דברי הכתוב ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חקי, ומצאר וכולך שאין הקב"ה חפץ בקילוכו של אדם רשע. דהנה לכאורה יפלא מדוע אין הקב"ה חפץ צכך שיקלסו אותו הרשעים הלא שצח גדול הוא כשהקילום צא מן השונאים, כדאיתא במד"ר פ' עקב (פ"ג ח') עכ"פ צרוך הדיה מכל העמים, א"ר חייא צר אצח אין שצחה של מערונה צשעה שמתקלסת מקרובותיה אלא צשעה שמתקלסת מלרותיה, ע"כ. אמנם אפילו הכי אין הקב"ה חפץ בקילוכו של רשע, מפני שאותו רשע ודאי יספר גם נסים שנעשו ע"י דבר האסור, וידמך אותם לנסי הקב"ה, וזה הוי חירוף וגידוף ועצודה זרה. ולזה מוטב לו שישצ צדד וידום, ולא יספר כלל צשצחו של מקום.

כלל למימר דפליגי, שהרי מאריה דהזכ"ק הוא יוכי כרש"י, וגם הא דאיתא צמד"ר טעמא דמטמוניות דברי רש"י הוא, וא"כ שני טעמים הללו מרועה אחד ניתנו, ואז אחד לכולם, וכילד יתכן שיסתרו זה את זה.

ונראה לומר ששני הטעמים משלימין זה לזה, והא דהא תליין, וליכא פלוגתא צינייכו כלל. דכנה

לכאורה יש לתמוה מה צשורה עוצה היא זו שהקצ"ה הוריש לישראל את ממונם של הכנענים העמאים, ומאי מעליותא איכא דזה, הלא נודע מפי ספרים וסופרים ומקורו דדברי חז"ל עד כמה מזקת לקיחת ממון או

עוצת הנאה כל שהיא מאינשי דלא מעלי, כי כח הפועל צנפעל, והשפעת הנותן נכנסת צנפעל המקבל ומזיקתו מאד, וכאשר האריך הרחיב צזה את הדיבור צסכ"ק אגרא דכלה פרשת שופטים (ע"י דבריו לעיל פ' לו העתקנו תוכן דבריו הקדושים). ואם כדי

לקיים את מה שהצטית הקצ"ה לאצותינו הקדושים להכניס את צניהם לארץ מלאה כל עוב, הלא הצוכ"ע כל יכול, ואם רצונו להשפיע עשירות לישראל ציכולתו להשפיע להם שפע רב מאד הקדושה, וכאשר כן היו כמה גדולי ישראל שהיתה להם השפעת עוב"ז צמדה גדושה מאד הקדושה, כגון רצונו הקדוש (שצת קייג ע"צ) וכמוהו רבים ושלמים, וציותר קשה על פי דברי הרמב"ם (הלכות עומאת לרעת פט"ז ה"י) וז"ל, זה השינוי האמור צצגדים וצצחים וכו' אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל וכו'. וכן כתב הרמב"ן ז"ל שניין נגעי צחים הוא גם נפלא מהקצ"ה ולא יתכן שיצא כי אם צארץ הנצחרת וצכיות ישראל שלמים לה'. ולפי זה תגדל התמיכה מה חשיבות יש צרכוש העמאים האלו, עד שיעשה הקצ"ה נסים שמחון לדרך הטצע כדי להורישו לישראל.

אמנם עפ"י דברי הזכ"ק נחה וגם שקטה התמיכה, שהרי צמה שסתרו את הצית צמלות החורה ציעלו את כוחות העבודה זרה והסע"א השורים שם, כי צכל חנועה וחנועה שעושים על פי החורה מתקנים תיקונים גדולים צעולמות העליונים עד אין קץ צלי גבול ומדה. וכיון שכן שוב לא היה מקום לחשוש פן ישפיע ממונם של הכנענים העמאים לרעה על

ולפי זה שפיר שייך ענין זה לפרשתא דמצורע, שהרי מצורע צמד"ר ה"ל שצטון שמעידין עדות שקר צהקצ"ה, לצדות מן הלצ שהקצ"ה ימשיך השפעת נסים ע"י רשעים וע"י דצרים האסורים, לוקים צלרעת, דסיפורי נסים כאלה הרי הם עבודה זרה, ולפיכך מיייתי להבא שאין הקצ"ה חפץ צקילוסן של רשעים, משום שמקילוסן של רשעים יולא חירוף וגידוף. והצוכ"ע יעזור שנצכה להיות צדוקים צתוה"ק וצאמונה שלימה צהקצ"ה, וצימי שמחה אלו המסוגלים לגאולה צניסן נגאלו וצניסן עתידין להגאל, נצכה שהצוכ"ע ישמח לצדות צני ישראל, ונצכה לעצדו צקדושה וצטברה צשמחה וצנחת, וצמברה נצכה לראות את הגאולה השלימה צלי לרה ועקתא, צישועת כל ישראל ושמחתו וצכתגלות כבוד שמים עלינו צצ"א.

*

באופן אחר יש ליישב הא דאיתא צגמרא צהוריות, צצית נגעי צחים צשורה עוצה היא לישראל, וכמוצור"ר צמדרש רבה וז"ל, וכי צשורה היא להם שהנגעים צאים עליהם, תני רש"י כיון ששמעו כנענים שישראל צאים עליהם עמדו והעמינו ממונם צצחים וצצדות וכו' מה הקצ"ה עושה מגרה נגעים צציתו והוא סותרו ומונא צו סימא. ולכאורה דברי הגמרא והמד"ר הללו פליגי על הטעם המצורע צזה"ק פרשת תצריע (דף נ' ע"א) וז"ל, מאן דעציד עצידתא לע"ז וכו' הא רוח מסאצא שריא עליה כנענים פלחי לע"ז נינהו ומתדצקין כולהו כחדא צרוח מסאצא צע"ז וכו' כיון דעאלו ישראל לחרעא צעא קצ"ה לדכאה לון ולקדשא לון חרעא וכו' וע"ד צכהיה נגע לרעת הוו סחרין צנייין דאחצידו צמסאצא חא חזי אי עובדא דא הוה לאשכחא מטמונין צלחודוי יחדרון אצנין לצחר כמה דאינון לאחרייכו וכו' אצל קרא כתיב וחללו את האצנים וכתב ועפר אחר יקח צגין דיתעבר רוחא מסאצא ויחפני ויתקדש כשתא כמלקדמין וכו', עכ"ד הזכ"ק. העתקנו דבריו לעיל צאריכות. ומפרשי המדרש כתבו שהגמרא והמדרש ה"ל חולקים על הזכ"ק צטעם נגעי צחים. אמנם כלל גדול הוא דאפוי פלוגתא לא מפשיק, ומאז להשוות דיעות החכמים כל מה דאפשר. ותו דלא מסתצרא

ישראל, משום דכח הפועל בנפעל, שהרי כל כוחות העומאה שהיו על אותן אולרות נתבעלו והיו כלא היו. ומה גם לפי המבואר בתורת כהנים והגיד לכהן לאמר יאמר לו הכהן דברי כבושים וכו', ודברי תוכחה אלו שזרו את לבו כחרס הנשבר, והכניסו בו הרהורי תשובה והתנוססה בו רוח טהרה, ובכל הפעולות הללו ביטלו את העבודה זרה וגירשו משם את הרוח מסאצא שהיתה שורה על אותו ממון, ולא עוד אלא ששרתה עליו רוח קדושה. וזאת היא הצורה עוצה שנתצטרו ישראל באותם מעמנויות, ע"ד שאמרו ז"ל במד"ר פרשת עקב (פ"ג ח') עה"פ צרוך תהיה מכל העמים א"ר חייא בר אבא ח"ן שבה של מטרונה וכו' אלא בשעה שמתקלסת מלכותה, ע"כ. וה"ל כן הוא באותם מעמנויות שהיו מתחלה מדור לרור מסאצא שורש העבודה זרה, וע"י הפעולות שליוותה התח"ק לעשות גורשו מהם כוחות העומאה ונהפכו אל הקדושה, ושבה גדול הוא להקצ"ה שנתבעלה העבודה זרה, והקדושה קנתה את מקומה. ולפיכך יש צה צורה עוצה לישראל ושמה רבה באותם המעמנויות, ובעבור כן יעשה הקצ"ה נסים שחון לדרך הטבע, לגרש כוחות העומאה מן הארץ ולהשרות את הקדושה על מקומם.

והשתא אחי שפיר דעס בגמרא והמד"ר ועמנו של הזה"ק הא צה תליין, שהרי מה דאיתא בגמ' ובמדרש שמליאת המעמנויות בשורה עוצה הם, אינו מובן כי אם עפ"י דברי הזה"ק שהיה צנתילת הבתים ציטול ע"ז, דצלה"ה לא יתכן שיהיה באותו ממון צה ממקורות עמאים בשורה עוצה לישראל, וכמו שידוע מה שפירש הגר"א ז"ל עה"פ (שכ"ש ח') אם יתן איש את כל הון ביתו צאהבה צוז יצונו לו, שאם רשעים רואים לתת ממון לאיש ישראל לא די צכך שידחה אותם ולא ירצה לקבל ממנו, אלא לריק הוא להצות אותו ממון בלבו, משום שממון הצה מרשעים לריק להיות צזוי ומבזה אלל בר ישראל. וא"כ מה בשורה עוצה היא זו שיזכו ישראל צממוס הצזוי של הרשעים הכנענים, אלא ע"כ לריכין אנהנו לדברי הזה"ק, כי יש כאן ציטול הע"ז בשרשה, ונתהפך אותו ממון אל הקדושה ע"י הפעולות שליוותה התח"ק לעשות צצתיס צגזירת המלך מלכו של עולם הקצ"ה,

זאת תהיה תורת המלורע ציוס טכרתו וכוצה אל הכהן וגו'. דקדקו המפרשים דכך קרא יתירא כוא, שיהיה ראוי שיאמר הכתוב וכי יטכר המלורע והוצה אל הכהן, ותו לא. ומלצד זאת יל"ד צלשון במקרא זאת תהיה תורת המלורע, דכול"ל זאת תורת המלורע, כדרך הכתובים בכל מקום, דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת האשם, ומאי ריבה כאן צצית "תהיב".

ב) עוד יל"ד צאומרו והוצה אל הכהן, דמשמע שאחרים מעפלים צו ומציאין אותו אל הכהן, ולכאורה כי ראוי שיאמר וצא אל הכהן, כדרך הכתוב צכ"מ, וכן צנגעי צתים כתיב וצא אשר לו הצית והקיד לכהן לאמר כנגע מראה לי צצית.

ג) במד"ר (פט"ז ד') איתא זאת תהיה תורת המלורע כה"ד ולרשע אמר חלקים מה נך לספר חוקי ותשא צריתי עלי פיד. ויל"ד להצין שייכות מקרא זה לפרשת מלורע.

ד) שבת שלפני פסה קורין אותו שבת הגדול. וכתב העור (או"ח סי' ת"ל) והעס לפי שנעשה צו נס גדול שפסה מלרים מקחו מצעשור וכו', ופסה שילאו ישראל ממלרים כי ציוס ה', וגמלא שיו"ד צחדש היה צשבת, ולקחו להם כ"א שח לפסחו, וקשרוס צכרעי המטה, ושאלוס המלריים מה זאת, וא"ל לשחטו וכו', והיו שיעיבם קבות על ששוחטין את חלביבם, ולא היו רשאין לומר דבר, ועל שם אותו כנס קורין אותו שבת הגדול, עכ"ד. וגדולכ מזו איתא צמדרש תכלים

*

לשבת הגדול

ע"פ למכה מזרים בצבוריכם בשעה שלקחו ישראל פסחיהם נתקבלו צבורי מזרים אלל ישראל ושאלום למה היו עושים כך אמרו להם זבח פסח הוא לה' שיברוג צבורי מזרים הלכו אלל חצותיהם לבקש מהם שישלחו את ישראל ולא רצו ועשו הצבורות מלחמה וברגו מהם הרבה, ה"ד (תהלים קל"ו) למכה מזרים בצבוריכם, ע"ד המדרש. והקשו המפרשים דלעטם זה היה ראוי לקבוע זכרון הנם ביום החדש שאירע בו, הוא העשירי בניסן, ומדוע קבעוהו ליום השבת שלפני הפסח, בין אם הוא העשירי לחדש בין אם לאו.

וברי לזא אל הביאור נקדים לפרש מאח"כ צפרשת קרבן פסח וילכו ויעשו בני ישראל כאשר לוח ה' את משה ואהרן בן עשו, ופירש"י (והוא דרשת המכילתא) אף משה ואהרן בן עשו. ולכאורה הוא פלאי, דמאי רבותא היא זו שאף משה ואהרן קיימו מצות ה' יתברך, להפריש להם קרבן, עד שהולך הכתוב להשמיענו שאף משה ואהרן בן עשו. ויתבאר דהנה מלינו שהקפיד הכתוב צפסח מזרים שיבא מקחו מצעשור, משא"כ צפסח דורות, ואף שכל קרבן עשון זיקור ד' ימים קודם שחיתתו, מ"מ לא נתחייבו לייחד להם שם לקרבן פסח ד' ימים קודם השחיטה, אלל הרשות צידם לבקר ב' או ג' עלאים ארבעה ימים קודם, וצערב פסח לפני זמן שחיתתו יפרישו להם את קרבנם, משא"כ צפסח מזרים שצא הצווי להפריש להם את קרבנם מצעשור לחדש.

והנה טעמא דמילתא שזיוותה תורה צפסח מזרים ללקחו צעשירי בניסן הוא כדאיתא במכילתא (פ"ה א') הביאו רש"י ז"ל, מפני מה הקדים לקחתו של פסח לשחיתתו ד' ימים הי' ר' מתיה בן חרש אומר וכו' הגיע שצוה שגשצע הקצ"ה לאצרהם שיגאל את בניו ולא היה צידם מצוות שיתעסקו בהם כדי שיגאלו נתן להם שתי מצוות דם פסח ודם מילה שיתעסקו בהם כדי שיגאלו וכו' לכך הקדים הכתוב לקחתו של פסח לשחיתתו ד' ימים שאין נוטלין שחר אלל ע"י מעשה. ולכאורה לפי טעם המכילתא שנלעוו להפריש קרבנם צו"ד לחדש כדי לזכותם במצוות, א"כ מסתברא דכל הזריז להקדים זמן ההפרשה לפני העשירי בניסן שפיר קא עבד וברי הוא משובח,

וזריזין מקדימין למצוות. אמנם במכילתא מצוהר דאין להקדים הפרשת הפסח לפני העשירי בניסן, דקאמר ר' אחא צ"ר יאשיה דבור מר"ח ולקחתה צעשור לחדש ושחיתה צו"ד וכו', או חינו אלל כדיבור ולקחתה צר"ח ושחיתה צו"ד ת"ל דצרו אל כל עדת בני ישראל וכו', וכן משמע מדרשת המכילתא הוצא צרש"י ע"פ וילכו ויעשו בני ישראל וגו', וכי כבר עשו וכלל מראש חדש נאמר להם אלל מכיון שקבלו עליהם מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו. ואם נאמר דמותר להקדים זמן לקחת הפסח לפני העשירי בניסן, א"כ מאי קא מתמה וכי כבר עשו וכלל מראש חדש נאמר להם, ומה בכך דילמא מיד שנלעוו הלכו לקיים המצוה בזריזות, אלל ודאי דכחיוצ הוא להפריש הקרבן צעשור לחדש דייקא ולא קודם לכן. אכן באמת טעמא צעי מדוע הקפיד הכתוב על העשירי לחדש דוקא, הלל כיון דטעמא דמילתא שפסח מזרים מקחו מצעשור, היינו כדי לזכותם במצוות, א"כ כל כמה דאפשר להקדים לקחתו ירצו זכויותיהם, שיתעסקו בו כל אותם הימים.

ואפ"ל צעטם הדבר בהקדם מה שכתב הרמב"ן ז"ל צפרשת צא ע"פ ויקחו להם איש שם לבית אבות וגו', ותו"ד כי על דעת רבותינו ז"ל שהיו המזרים עובדים לעלה הודיענו השי"ת במצוה זו של הקרבת הפסח שהשפיל אלהיהם וכחם בחדש ניסן שאז מול עלה הוא צווחו הגדול וצמעלה העליזה שלו שאז זמן לנחתו. וכן מצוהר צמד"ר פ' צא ע"פ ויקחו להם איש שם לבית אבות זש"ה יבשו כל עובדי פסל המתהללים צאלילים. (ולכאורה דצרי הרמב"ן ז"ל הללו תמוהין כי הם סותרין למה שכתב הוא עלמו ז"ל צפרשת ויקרא לדחות דצרי הרמב"ם ז"ל צמורה, שנתן טעם למצות הקרבות משום שהיו העכו"ם עובדים לבקר וללאן, כי המזרים עובדים למל עלה וכו', על בן לוח השי"ת לשחוט מינים אלו לשמו הנכבד, כדי שיוודע כי הדבר שהם חושצים כי הם צתכלית העבודה, הוא אשר יקריבו בו לצורא יתברך, ובו יתכפרו העוונות. ועל כך תמה הרמב"ן ז"ל כי אדרבה לפי שטותם של מזרים לא תתרפא מחלתם צזה, אלל תוסיף מכאוב, כי מחשבת הרשעים ההם לעבוד למול עלה, ואם יצחו אותם לשם הנכבד זה

כבוד להם ומעלה וכו', עכ"ד הרמב"ן ז"ל שם. וכאן ביאר הוא עלמנו כעטם הרמב"ם ז"ל, כי ע"י ששחטו ישראל את השב לקרבן השפילו חלביהם וכוחם של המזרים ול"ע, וע"י מה שכתבנו צענין זה לעיל צ"י ויקרא ¹²³⁴⁵⁶⁷ (באורן). עכ"פ מדברי הרמב"ן ז"ל נמצינו למדים, כי טעם מצות קרבן פסח, הוא להכניע כח המזלות ולהשפילם, כי בזה יודע אשר ישועת ה' כהרף עין מחוץ לדרך הטבע, והיפך הוראת המזלות.

והנה היערות דבש (ח"צ ס"ח ע"צ) ביאר מאמרם ז"ל (שבת ק"ח ע"ב) כל המשמר שבת כהלכתה אפי' עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, דלכאורה מכו כהלכתה, גם מהא דנקט רבותא אפילו כדור אנוש, משמע דדור אנוש עבדו ע"ז ביותר, ולא כן הוא דמבואר ברמב"ם הלכות עכו"ם (פ"א ה"א) דאנוש טעם וחשב אף שהקצ"ה סיבת כל הסיבות חלק כח לנצחיו ומגדולת העבד וכו', עד שנתרצו הטעות בדורות שאחריו שכחו לגמרי השם ולא עבדו רק לכוכבים וללמיהם, ע"כ. הרי מבואר כי דור אנוש האמינו ¹²³⁴⁵⁶⁷ בשם הנכבד אלא שטעו, וא"כ מאי אפילו דנקט.

וביאר כי הנה חז"ל הרצו להזהיר לשמות שבת, וחד מן העעמים הוא משום דשבת שולט כוכב שבתאי, וכל השממים צו יקרא רעה כנודע, ולכן עלינו לשמות היפך גזירת הכוכב, להורות כי אין צגזירת הכוכב ממש, ואין אנו תחת המל והכוכב, וגמלא כי ע"י שאנו שמחים בשבת, נסחרת אף דעת אנשי דור אנוש, החושבים כי לנצח השמים הממשלה, כי רואים שביום השבת אנו שמחים וחוגגים, היפך גזירת הכוכב ההוא. וזכו אמרם כל המשמר שבת כהלכתה דייקא, כמו שאמרו ז"ל לשמות צו כראוי, אזי לא בלדד שנמחל דעת ע"ז אחרת, אלא אפילו עובד ע"ז כאנוש, דמודה בצריחה, מ"מ מוחלין לו, כי בזה מודה שאין בדבריהם ממש בכל חופן, ושז ורפא לו, עכת"ד ז"ל. היואל לנו מזה, כי יום השבת קדש מסוגל מאד להכניעת כוח המזלות, כי השמחה ציוס קדוש זה היא היפך הוראת המזלות. ועפ"י זה מלאנו טעם נכון שזכר הש"ת במזרים לקחת שם לקרבן פסח ציוס העשירי צניסן דוקא שחל להיות בשבת, ולא קודם לכן. כי לפי שטעם

המלוא כיכ להכניע כח העבודה זרה של מזרים, כמו שביאר הרמב"ן, על כן לוב הקצ"ה לקחת השם צעשור לחדש שחל בשבת, כדי שצסגולת השבת להכניע המזלות, ישבר כח מזלם של מזרים, ויכנע רוס תקפס. וע"י שהוכנע מזלם, ממילא נכנעו גם הם עלמם, ויטעל כח גבורתם, וכדאיתא במדרש (שמות רבה כ"א ה') עכ"פ יפקוד ה' על נצח המרוס צמרוס ואח"כ את מלכי האדמה צאדמה דאין הקצ"ה מפיל את האומה עד שהוא מפיל שר שלח תחלה.

ובדרך זה מלאנו טוב טעם למה שנקצע זכרון הוס ליוס השבת דוקא, ולא קצעוכו ליוס העשירי צניסן צין שחל בחול צין שחל בשבת. כי יוס השבת הוא דקא גרם להכניע מזלם ולשבר כחם וגבורתם, כדאמרן כי מה שיוס השבת הוא יוס ממוחה ושמחה לישראל, מורה על כך שהקצ"ה מתנהג עם ישראל היפך הוראת המזלות. ומה שלא כתבה תורה להדיא שיקחו להם את הקרבן ציוס השבת, אלא כתמא כתיב צעשור לחדש, היינו משום שצאותה שעה עדיין לא נודע להמון העם שבישראל מתוקף קדושת השבת, זכיותו יוס קדוש לישראל לנוח צו ולשמות צהענוג אכול ושתו, שהרי לא היו מזוויס עדיין על השבת. ואף שכבר היו משמרין שבתות במזרים, כדאיתא במד"ר פרשת שמות (פ"ו ע"ו) שמשח תיקן להם לישראל שיהיו נחים בשבת ממלאכתם, מ"מ אותה שבתה לא היתה אלא צעבור שיהיו בטלים יוס ה' מעבודה הפרך, ולא לטעם מצות הש"ת כמבואר במדרש שם, על כן כתבה תורה צסחם צעשור לחדש ויקחו להם חיש שם לבית אבות. אך כל הכוונה היתה שיקחוהו בשבת מן העטם שנתצאר.

ובזה נבוא לביאור דרשת המכילתא עכ"פ וילכו ויעשו בני ישראל כאשר לוב ה' את משה ואהרן כן עשו, אף משה ואהרן כן עשו. כי הנה אף שהמון העם עדיין לא ידעו ממלות שמירת שבת צביותם במזרים, אלא היו שובתים צו כדי לנוח מעבודת הפרך, אמנם בני העליה שצקרב ישראל כבר ידעו והשיגו את התורה צערם ניתנה, והיו משמרים מצותיה של תורה, צתורת שאינם מזוויס ועושים, כמו שהיו האצות

להיות בשבת, ולא קודם, דכיון שכן נלעוו מפי הגבורה, חל גם עליהם חיוצ זה, להפריש פסחם בשבת דייקא, ועממא כדלמאן שמסגולת השבת להכניע שליטת המלכות.

ובזה הפ"ל הטעם שנקרא שמו שבת הגדול, ולא תימא שהי' קצת חסרון וגריעותא לקדושת אותו שבת, במה שעשו בו ישראל כמה מלאכות בלתי שבת, לזאת אמר דלאו הכי הוא, דכיון שכן ליוותה התורה בעשור לחדש ויקחו להם וגו', הרי השבת נדחה מפני מלכות הלקיחה, כשם שהשבת נדחה מפני הקרבת הפסח בכל השנים, בזמן שחל י"ד בשבת. ללא דכחם אין השבת נדחה ללא מפני הקרבתו, ולא בפני המכשירין שאפשר לעשות קודם השבת, משא"כ הכא שליוות הכתוב על הלקיחה שתהיה בשבת דייקא, ח"כ חף מלכות הלקיחה דינה כהקרבת הקרבן, ודוחה שבת חף לגבי משה ואהרן, שכבר קבלו עליהם לשמור שבת משום מלכות הש"ת. ולא זו בלבד שלא היה פגם וירידה בקדושת אותו שבת, ללא חדרבה קדושה יתירה ניתוספה בו, שנחגלה לעין כל כח קדושת השבת, שבזכותו הכניעו ישראל את כח המלכות, במה שהפרישו בו שם לפסחם וקשרוהו לכרעי מטחם, וכיון המנאים רואים ושיניהם קבות ולא העיזו לחרוץ לשון נגד. ועל כן נקרא שמו שבת הגדול, כי בו נודע ונחגלה קדושת השבת, וגודל ההארה הנשפעת לישראל בזמן זה, שהוא היפך המלכות המוריס שהוא יום עצמות ושמונת רוח, גם ניתוספה להם בשבת זו זכות לקיחה כשה לקרבן, ועל כן זה שמו אשר יקראו לו שבת הגדול.

ובדי לזא לציאור מקראי קדש צפרשה, נקדים מה שציאורנו (צפרשת זא ש"ט) באופן אחר דרשת המכילתא עכ"פ וילכו ויעשו בני ישראל כאשר נזכר כי את משה ואהרן בן עשו, חף משה ואהרן בן עשו. ותוכן הדברים בהקדים מה שהתמרמר מאד בהקדמת הספח"ק דרך פיקודיך על פי המצואר צספרי חכמי האמת, שכל המלכות והמעשים עוצים שהאדם עושה צעודו מלוכלך בחטאים, חוטפין הסט"א, ומוסיף בהם כח אל הקליפות. וכבר הארכנו בזה צספר ויואל משה (מאמר יסוד ארץ ישראל סי' מ"ז) שכיולא בזה

הקדושים משמרין מלכותיה של תורה. וכדאיתא צמד"ר פי' וישלח (פס"ט ז') עכ"פ ויחן את פני העיר, נכנס צע"ש עם דמדומי חמה מצעוד יום וקצע תחומין מצעוד יום הדא אמרה ששימר יעקב את השבת קודם שניתן. וכן גבי יוסף איתא צמדרש רבה (פ"צ ד') ועצוה טבה והכן חין והכן ללא שבת המד"א (שמות ע"ז) ויהי ציום כששי והכינו וגו' הדא אמרה ששימר יוסף את השבת קודם שלא נתת. וכמו כן ודאי שמשך ואהרן ויחידי סגולה שבישראל ידעו והשיגו קדושת השבת, וכיון משמרין אותו כדי לקיים מלכות הש"ת.

ועל פי זה לכאורה מסתברא למימרה, דהא דאמרה תורה שיקחו ישראל שם לק"פ בעשור לחדש שחל בשבת, היינו דוקא להמון העם שבישראל שלא היו נחים בשבת מחמת שקבלו עליהם מלכות זו, על כן חין להם לחוש למלאכות שיעשו בלתי שבת. משא"כ משה ואהרן ויחידי הסגולה שבישראל, שכבר קבלו על עצמם לשמור את השבת מחמת מלכות הצורה שעתיד ללוות צתורה, לפיכך הו"א שהם לא היו בכלל ליווי הלקיחה בעשור לחדש שהרי לקיחה השם יש בה כמה מלאכות ושבחות, דבלקיחה השם מן השוק עוצר על איסור מו"מ צפרשה"א, ובהצאתו לביתו עוצר על איסור מו"מ מרשות לרשות ומעציר ד"א צרה"ר, וקשירת השם לכרעי המטה, יש בה משום אב מלאכה דהקושר. וא"כ לכאורה ראוי להם להקדים לקיחה השם צימות החול, כדי שלא יצאו להכשל צמלאכות אלו, ואף שמאניו שהתירה תורה איסור מלאכת שבת גבי קרצנות, שהרי היו מקריצין תמידין ומוספין בשבחות וצרגלים, וכן היו מקריצין קרבן פסח בשבת, כשחל ערב פסח להיות בשבת, מ"מ חין לנו ללא מה שהתירה תורה, והיא ההקרבה גופה, ושאר מלאכות כיוולא בה שא"א לעשותן מצעוד יום, משא"כ מכשירין שאפשר לעשותן מערב שבת, לא הותרו בשבת. וה"י אפשר לעשות הלקיחה מע"ש, ולכן לכאוי ה"י ראוי להם לאותם יחידי סגולה שקיבלו על עצמם שמירת שבת, להקדים הלקיחה. לזאת הודיענו הכתוב וילכו ויעשו וגו', כאשר נזכר כי את משה ואהרן בן עשו, ודרשו ז"ל חף משה ואהרן בן עשו, פירוש שאף הם עשו ככל עדה ישראל ולקחו את פסחיהם בעשור לחדש שה:

מצורע דבצרי הרמזים ז"ל בהלכות תשובה (פ"ז ה"ז) וז"ל, כמה מעולה מעלת התשובה אמש היה זה מוודל מה' חלקי ישראל שנא' עוונותיכם היו מזדילים וגו' ועושה מלואות ועורפין אותן בפניו שנאמר ^{ויקרא} מני זיקק זאת מידכם וגו' והיום הוא מודבק בשכינה ועושה מלואות ומקבלין אותם בנחת ושמחה וכו', עכ"ד הרמזים ז"ל. וכן הביאו מו"כ השו"ע ז"ל ה"ה הענין והבאה"ט בחו"ה סי' תקע"א, שכל המע"ט שהאדם עושה בעודו רשע, א"ל לומר שאינו נותן כח בקדושה, אלא אדרבה מוסיף כח בקליפה, וכשהוא בתשובה מוילא אותו כח מן הקליפה ומכניסו בקדושה, ע"כ.

ואחר שהאריך בזה עוצה כתב הדרך פיקודין אמנם העלה לזה שלא יוסיף כח בסע"א בתורתו ובמלואותיו, הוא שישוץ בתשובה שלימה על עוונותיו, ואין עיקר התשובה בתעניות וסיגופים, אלא ענין התשובה היא החרטה באמת על מה שעשה והכעיס לפני הקב"ה, ויקבל על עצמו בקבלה אמיתית שאפילו יהבי לי' כל חללי דעלמא לא ישוץ עוד לדבר הרע הזה. ואם ככה היא מחשבתו ולבו טרם עסקו בחורב ומלואות, יקובל הכל לרצון לפני השי"ת, ואם לאו הוא ח"ו כזרע אל הקוצים, עכ"ד ז"ל. וכבר כתבנו שם כי הוא ז"ל כתב כן למען הקל מעלינו עול התעניות והסיגופים, על כן אמר דסגי בקבלה אמיתית צפנימיות הלכך עד שיעיד עליו יודע תעלומות כי לא ישוץ לבסלה, ונראה מדבריו כי לדעתו צוקל יוכל האדם להשיג מדה זו בכל עת ובכל שעה, אכן צעו"ה לפי שפלות דורינו הלבבות סתומים ואטומים, וזעירין אינון שיוכלו לעשות תשובה מעולה כזו, עד שיעיד עליו יודע תעלומות.

ובספח ק"ן אור לישירים (בדרוש הראשון) עלה עוצה קא משמע לן, להביל המלואות והמע"ט שלא ילכו שצי לפני נר, לומר צערם יגש לקיים מצוה או להתפלל וללמוד תורה, לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה, ובזה הוי כמתנה במפורש שאינו רוצה ללאת ידי חובתו באופן אחר, אלא אם יעלו התורה והמלואות שלו לשם יחוד קוצ"ה, וזולת זה הריכו מתכוון שלא ללאת יד"ח, ובזה כו"ע מודי דלא ילא, דאפילו מ"ד מלואות

א"ל כוונה היינו דוקא בסתמא, אבל בסיפוך כוונה כ"ע ל"פ דאינו יולא, כמצורע דר"ן. וזהו שאומר אני עושה מצוה זו רק לשם יחוד קב"ה, אבל אם ח"ו החטא גורם שלא יגרום יחוד, אז אינו רוצה ללאת במצוה זו כלל, וא"כ אין לחיובים מה לחטוף, כיון שאין כאן מצוה, וממילא כיון שאין לחיובים מה לחטוף צע"כ תעלה המצוה למעלה, עכת"ד האור לישירים בתוספת ביאורו של ק"ז זל"ה ציטמת משה פי' תשא, וביאורו עוד בכמה מקומות, ובספרו תפלה למשה (תהלים פמ"ה) פירש בזה דברי הכתוב רחש לבי דבר עוב אומר אני מעשי למלך, עיי"ש.

אכן ק"ק גם על תקנה זו, ולכאורה ממ"נ אם התנאי הוא שהוא מכון לעשות מצוה זו רק לשם יחוד קב"ה, ואם לאו אין כאן מצוה כלל, ע"כ מכיון שהמצוה אינה בשלימות הרי אינה עולה לעשות יחוד למעלה, ולפי תנאו אינה מצוה כלל, ומה הועיל בזה, דאף שלא חטפיה החיובים, מ"מ אין צידו מצוה, שהרי התנה בפירוש שהוא מכון שלא ללאת. וע"כ לומר בביאור ק"ז זל"ה דכיון שאין לחיובים מה לחטוף באותה מצוה אזי המצוה פורחת מעלמא לעילא, ולפי זה קשה שאם שוץ נעשה ממנה מצוה ע"כ עדיין יש להם מה לחטוף, וקשה להבין החילוק בזה, שכלפי החיובים יחשב כאילו אין כאן מצוה, ואפילו הכי לא תצטל המצוה לגמרי, כי אם פרחית לעילא. וצע"כ לומר כי זהו מחסדי השי"ת על עמו ישראל החפצים לעשות מצוה ומע"ט, כדי שיעלו לנחת רוח לפניו, אלא שאין צדקם לשוץ בתשובה שלימה צפנימיות הלכך, לפיכך מנילם הקב"ה מידי הסע"א ותחשב להם למצוה.

אמנם נראה לומר טעם נוסף לכך שאמירת לשם יחוד מועלת שלא יחטפו החיובים את המלואות ומעשים עובים, על פי מה שכתב בספח"ק נועם אלימלך פרשת מוארע בשם אחיו הרב"ק הר"ר זושא לפרש אמרם ז"ל (קידושין מ' ע"א) מחשבה טובה הקב"ה מזרפה למעשה, ודקדק דהול"ל הקב"ה מחשבה למעשה, ומאי לירוף שייך הכא. וביאר כי הנה ישנם אנשים המקיימים מלואות ומעשים עובים צפועל, אך נחסר מהם חלק המחשבה, כי לצם כל עמם לכוון בכוונות הראויות צמעשה המצוה, ולעומת זאת ישנם

ובזה נצא לציאור המכילתא וילכו ויעשו בני ישראל וגו' כן עשו, אף משה ואהרן כן עשו. דהנה בני ישראל נצחתם ממלכים אכתי לא היו בשלימות הראוי שיוכלו לקיים מצות קרבן פסח בכוונה רצויה ונכונה, כידוע שהיו לריקים לספור מ"ט יום כדי שינאלו לגמרי ממ"ט שערי עומאה, שהיו משוקעין בהם במלכים. ולפיכך לא היה צידם אלא מעשה המלכות בלבד בלא המחשבה הראויה, אמנם משה ואהרן שקיימו מצוה זו בשלימות ובכוונות קדושות, לא הסתפקו במה שקיימו בעצמם מצוה זו, שהרי לא היה צידם להקריב אלא קרבן אחד, וכן במצות אכילתו אי אפשר להם לקיים אלא כפי מה שנמנו עליו, ולחלף לא שצעה נפשם במה שקיימו מצוה זו פעם אחת. אלא נפשם נכספה וגם כלתה לחזור ולקיים מצוה זו עוד פעמים הרבה, כדי לזכות בנועם קדושתה, ולהיות מזיו אורה, דאזכר מצוות לא ישבע מצוות, אלא שלא היה צידם לחזור ולקיים מצוה זו בפועל, ונשארו צידם אותם המחשבות הזכות והקדושות שהשתוקקו לקיימה. מה עשה הקצ"ה לירף את המחשבות הק' של משה ואהרן, אל מעשה המלכות של בני ישראל שלא קיימוה במחשבה הראויה, ונעשתה מהם מצוה שלימה.

וזהו שאמר הכתוב וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן, כלומר שצעת עשיית המלכות נתכוונו שהם עושים על דעת משה ואהרן, וע"י שנתקשרו בהקצת הפסח עם משה ואהרן, נעשו שותפים עמם ונלמדו יחד. ומשום כך נחשב למשה ואהרן שאף הם עשו מצוות אלו יחד עם כל ישראל, שהרי הם שותפים גמורים בכל מצוה ומצוה, ואין לחילונים רשות ליעול מאומה ממצוות אלו. וזהו שמשמיענו המכילתא רבותא אף משה ואהרן כן עשו, כלומר שקיימו מצות קרבן פסח יחד עם כל אחד מישראל, שהרי דין שותפין להם, ואית להו חלק בגוייהו. וזהו ציארנו ע"פ מוסף לקריאת שמו שבת הגדול ע"י"ש.

ובזה נצא לענין הפרשה שאמר הכתוב זאת תבי' תורת המצורע וגו' והוצא אל הכהן, דלכאורה קשה שהרי מיד בתורה כתוב ויאל הכהן אל מחוץ למחנה, וא"כ מה כוונתו באומרו והוצא אל הכהן.

לדיקים המתאווים ומשתוקקים תמיד לקיים מצוות ומעשים טובים, כדי לעשות נחת רוח להבוי"ת, ואין לאל ידם תמיד לקיים המצוות בפועל, כאשר עם לבדם. ונמצא כי צידם חלק המחשבה של המלכות, כי נפשם חייתה מאד לקיימה, ולא חלק המעשה. והצורה ית' ברוב רחמיו וחסדיו מנרף מחשבת המלכות של הצדיק, ומעשה המלכות שנעשתה בלא הכוונה הראויה, ומשניהם יחד נעשה מצוה שלימה. וזהו ציאר אמרם מחשבה טובה הקצ"ה "מלפני" למעשה, עכ"ל ד' הקדושים.

והבאור ל"כ להבין ע"פ הדבר שמלפני מחשבת המלכות של הצדיק, לאותה המלכות שנעשתה בלא כוונה, מה שייכות יש ציניהם שנלמדו והיו לאחדים. ונראה עפ"י מה שנתקן לומר קודם עשיית המלכות לשם יחוד קצ"ה ושכינתיה ציחודא שלים בשם כל ישראל, וכיון שצ"ה מישראל מנרף למעשה המלכות שלו את כלל ישראל, הרי זה כאילו התנה במפורש שכולן נעשו שותפין באותה מצוה, וא"כ שפיר מלמדנו למעשה המלכות שלו שנעשתה בלא כוונה, מחשבתו הטובה של הצדיק, שהתאווה והשתוקק לקיום המלכות, שהרי מכיון שצערם עשה צר ישראל זה את המלכות, התנה ואמר שכל ישראל שותפין בה, א"כ צדין הוא שיבא אף הצדיק הזה שותף בכל פרט ופרט מן המלכות, ולפיכך הם מלמדנו יחד ונעשית מהם מצוה שלימה. וזהו מלאנו ענה נכונה להביל את המצוות אשר יעשה האדם צערם יטבר מעוונותיו מידי הסט"א, שהרי כיון שיתקף למעשי המצוות שלו את כל ישראל, וצחובם לדיקי אמת, וצחובות כן נלמדו מחשבותיהם הזכות והקדושות למצוותיו, א"כ שוב אין לסט"א שליטה במצוותיו. שהרי כל מה שהם צאים לחטוף מצוותיו, היינו משום שהוא צעל עצירה ועוד עומאחו צו, אמנם מכיון שיש למצוותיו שותף לדיק שנלמדו מחשבותיו להשלים המלכות, א"כ בשם שאין צחוב הסט"א לשלוח יד לחלקו של הצדיק אמת, כך לא יוכלו לגנוב במצוותיו, שהרי אי אפשר להפריד חלקו מחלק הצדיק משום שנלמדו למצוה אחת, וכל חנועה וחנועה של מעשי המצוות שלו מונח בה חלק השייך לאותו לדיק אמת, ולפיכך אין רשות לחילונים לגעת במצוותיו כלל.

ונראה דהנה הקשינו מה צא הכתוב ללמדנו באומרו זאת תהיה "תורת" המצורע. ואפ"ל דקאי על התורה שעסק בה בעודנו מצורע, דמסתמא היה עוסק במצוות ובמעש"ט בעת שיש מצוץ מחוץ למחנה, כי נתן אל לבו מה החטא גורם, ובפרט שיש צדד ולא היתה לו חבורת מרעים, לדבר עמהם לה"ר ורכילות ודברים צעלים. צרם אחתי לא סגי צהכי דאולי עדיין לא עשה תשובה שלימה כהוגן באותה עת, וא"כ הרי יש כאן צית מיחוש דח"ו לא תהי' הוי' וקיום לתורתו ולמצוותיו, כי יחטפום החילונים. אמנם מלאנו לו תקנה, עפ"י דברי הנוצי"א הג"ל, דע"י שיתכוון במעשי המצוות שלו שהוא עושה אותם בשם כל ישראל, ממילא ישתתפו עמו מחשבותיהם הקדושות של הצדיקים המתאווים ומשתוקקים לקיים רצון צוראם בכל עת ועונה, וצלידורף זה יהיו מצוותיו שלימים ולא ישלטו צם זרים. וזהו שאמר הכתוב זאת "תהיה תורת" המצורע, פירוש כי העצה היעוצה שתהיה הויה וקיום לתורתו של המצורע, ולא יחטפום החילונים בעצור שהיא נעדרת שלימות הכוונה, "והוצא אל הכהן", כלומר שישתתף אל מצוותיו את המחשבות וההשתוקקות של הכהן, המתאווה בכל לבו ונפשו להרבות מצוות ומעשים טובים יותר ויותר ממה שצרכה לנושי לעשות, ומהשתוקקות זו יש ציד הכהן מחשבות קדושות וטהורות, ועדיין חסרה לו המצוה בפועל, וע"י שישתתף המצורע במצוותיו את הכהן עוצד ה', ילרף הקצ"ח מחשבות קדושות אלו למצוותיו, ויחדיו תהיה מהם מצוה שלימה, ולא תהיה לחילונים צמאנותו שום שליטה, כשם שאינם יכולים לגנוע בחלק השותפות של הכהן. ואף שאין אחר יודע עד מה מי האיש אשר לבו זך וטהור וראוי להשתתף עמו, מ"מ הרי הוא מפרש ואומר בשם כל ישראל, וכלפי שמיא גליא מי ראוי והגון לשותפות זו.

ובדברים אלו יתבאר המדרש זאת תהיה תורת המצורע בה"ד ולרשע אמר חלקים מה לך לספר חוקי ותשא צריתי עלי פיך. דהנה באותה פרשה להלן כתיב אם ראית גנב וחרץ עמו ועם מנאפים חלקך. ולבאורה ל"צ דאי מיירי שרשע זה הו' ג"כ גנב, וא"כ מדוע האריך הכתוב כל כך, הול"ל בפירוש גנב אחת. וכן אח"כ כתיב ועם מנאפים חלקך, משמע דלא מיירי צמנאף עלמנו, דא"כ הול"ל מנאף אחת. אמנם

באמת נראה דהכא לא מיירי בגנב או צמנאף עלמנו. אלא שהכתוב מוכיחו על שראה גנב ואעפ"כ הוא מתחצר עמו, ועם מנאפים חלקך, שהוא ריע לבס. וזהו רעב גדולה, כדאיתא באבות דר' נתן (פ"ל ג') המתחצר ללדיקים אעפ"י שאינו עושה כמעשיהם מקבל שכר כיוצא בהם והמתחצר לרשעים אעפ"י שאינו עושה כמעשיהם מקבל פורענות כיוצא בהם. ועל כך הכתוב מתאונן, דלא מיירי בגנבים ומנאפים עלמם דלא דברה תורה באותן רשעים, אלא שהכתוב מדבר אל אותו שנתחצר עם כח גנבים ומנאפים, ושאל ממנו קושיא חזקה, דכיון שראית בעיניך שהם גנבים ומנאפים מה לך להתרחות אתם, ולהיות צחצורה אחת עמהם. ושייבא הכ' סיפא לרישא דקרא, דפתח ולרשע וגו' מה "לך" לספר חקי, וכוונה דכיון שאתה עוסק בתורה ומצוות בעודך צנחנית רשע, שעדיין לא חזרת בתשובה שלימה על חטאיך, א"כ הרי עלול אתה שיחטפו הסע"א את התורה והמצוות שלך. אלא שתקנה יש לך שתשתתף עם כל ישראל, וע"י זה ילערפו המחשבות הקדושות של הצדיקים, למעשי המצוות שלך, ולא תהי' לחילונים שליטה עליהם. אמנם אם אתה חצר לגנבים ועם מנאפים חלקך, א"כ שוב לא ירלו יחודים כשרים להשתתף עמך, להיות להם חלק במעשי התורה והמצוות שלך, כי עוצדי השי"ת באמת אינם רואים להיות שותפים עם אנשים כאלו, המתחצרים אל גנבים ומנאפים, וכיון שאינם חפלים להתחצר עמך, לא יתכן שתשתתף עמהם במצוות. ואם כן שוב לא נותר לך אלא מעשה המצוה אשר חפול שבי לפני הסע"א.

וז"ש הכתוב ולרשע אמר חלקים מה "לך" לספר חוקי, דמיירי כאן צמי שחטא והמרה לפני הבור"ת ולא עבר עדיין מחלאת עוונותיו, וא"כ מה "לך" דייקא לספר חוקי, פירוש לך לעצמך בלא השתתפות כל ישראל, אין ראוי ללמוד תורה, שהרי החילונים יחטפו תורתך ומצוותיך. ונתן הכתוב עטם מדוע לא ילערפו הצדיקים בקדושת מחשבותיהם אל תורתו ומצוותיו, לזאת אמר אם ראית גנב וחרץ עמו ועם מנאפים חלקך, כלומר דאף אם נסכים לדעתך שאתה אינך עושה כמעשיהם, מ"מ מכיון שאתה רואה בעליל שהמה גנבים ומנאפים, כיצד אתה הולך עמהם, ונוטל חלק במעשיהם וצרווחיהם ובהשפעות הצלחות

מהם. ואף שאתה טוען כי אינך כי אם מכיר וריע שלהם, ובראונך לתקנם ולהעלותם לעוב, מ"מ כיון שיש לך שותפות והתחברות עמם, שוב לא ירלו יחודים כשרים להצטרף אליך כלל.

והשתא שפיר שייכים דברי המדרש כללו לפרשתא דמלורע, שהרי מפרשה זו למדנו איזה דרך יצור לו החוטא שלא יחטפו החילונים מלוחותיו ותורתו, וכמו שנתבאר דתקנה יש לו צמח שישתתף עם הצדיקים, וע"י כך יטערו מחשבותיהם הקדושות אל מעשיו, וזהו תהי' לתורתו הוי' וקיום. וזש"כ זאת תהי' תורת המלורע, דדוקא צה תהי' הוי' לתורתו של מלורע וכו' אל הכהן, שיטערו מעשיו למחשבותיו הזכות של הכהן עוצד הש"ת. ולזאת מיייתי המדרש ה"ד ולרשע אמר חלקים מה "לך" לספר חוקי, פירוש לך לעמך מצלי הצטרפות מחשבות הצדיק אין ראוי לספר חוקי, כי יחטפוס החילונים, וכיון שהתחברת אל גנבים ומנאפים, אין חפץ לצדיקים להשתתף עמך כלל.

*

וידבר ה' אל משה לאמר זאת תהי' תורת המלורע ציום עהרתו וכו' אל הכהן, ויאל הכהן אל מחוץ למחנה ואלה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע. הדקדוקים רבו במקראי קדש כללו, חדא מדוע האריך הכתוב בלשונו, בלמנו זאת תהי' תורת המלורע ציום עהרתו וגו', דהוב סגי שיאמר כי יעבר המלורע וכו' אל הכהן.

(ג) **ומלבר** זאת דקדק האלשיך בק' ושאר מפרשים דתיבת תהי' יתירא לכאורה, דהו"ל למימר זאת תורת המלורע, כדרך הכתוב צ"מ, דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת העולה. ובספר פנים יפות הקשה דמאי שנא גבי צד דלא כתיב ציה אלא זאת תורת הצד, וגבי מלורע כתיב זאת תהי' תורת המלורע, ותי' עפ"י מה דאיתא בתורת כהנים פ' חזריע עה"כ אדם כי יהי' וגו', מן הדבור ואילך, משא"כ נגעים שישנם בו מלפני מ"ת לא מעמאי, ועוד דצעת מ"ת הרי נתרפאו מכל מומיהו, וכ"ש מלרעתו, לפיכך אמר קרא

הכא זאת "תהי' תורת המלורע דרך מכאן ולהבא יכיה שייך דינא דמלורע, משא"כ הצדים לא מלינו שנתרפאו צמ"ת, ונמלא שהיחב הטומאה צהם מיד צשעת מ"ת, ע"כ לא כתיב ציה תהי', עכ"ד הפנים יפות ז"ל. אך תירולו יפלא, שהרי גם צין נחמטעו מדכתיב איש כי יהי' צד וגו', דדוקא ציה שלחחר כדיבור מטמאה כדאיתא בתורת כהנים, ותו קשה דודאי נתרפאו צשעת מ"ת אף מציבתן כשם שנתרפאו מלרעתם ומכל מומיהו, וכבי מוכח להדיא צמד"ר פ' נשא (פ"ז א') צשעת שילאו ישראל ממלרים היו כל ריבן צעלי מומין וכו' מה עשה האלקים אמר למלאכים שירדו אלל ישראל וירפאו אותם וכו', הרי לך שנתרפאו אלל כיון שטעו אותה מעשה של עגל חזרו למומן ונעשו צין ומלורעין, ע"כ. וא"כ עממא צעי מאי שנא צדים דלא כתיב צהו זאת תהי' תורת הצד, וגבי מלורע כתיב זאת תהי' תורת המלורע.

(ג) **עוד** יל"ד דממה שאמח"כ וכו' אל הכהן, משמע שהמלורע מוצא אל מקום הכהן, ומיד אצתריה כתיב ויאל הכהן אל מחוץ למחנה, הרי שהכהן יואל אליו אל מחוץ לשלש מחנות, וא"כ הרי והוצא למאי אתא. וצ"כ איתא וכו' אל הכהן כהנא עילאה לעילא, אך לפי פשוטו של מקרא לא נודע מה כוונתו של מקרא זה.

(ד) **עוד** הקשו המפרשים צמא"כ והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע, דאיפכא הו"ל למימר והנה נרפא הצרוע מן נגע הצרעת, ומדוע ייחס הכתוב את הרפואה אל הנגע, ולא אל האדם המנוגע.

(ה) **בסיומא** דפרשת נגעים כתיב זאת התורה לכל נגע הצרעת וגו' זאת תורת הצרעת. וקשה שהרי אף מה שאמח"כ צתחלת הפרשה זאת תהי' תורת המלורע יתיר נפיש הוא לכאורה, ותגדל מדורת הקושית מדוע שנה הכתוב ושלש לכתוב זאת תורת צפרשה זו עממה, וכולהו יתירי לכאורה.

(ו) **להודות** את בני ישראל ציום העבור וציום העמא וגו'. קשה מאי אשמעינן קרא צהבי, הלא פשיעא דכל הפרשה להודות לישראל ניתנה, ומדוע

הודיענו קחבז זאת צפרשת נגעים דייקא, ולא כתיב הכי בכל התורה. ורש"י ז"ל פירש להורות ציוס העבות וגו' אחיז יום מעברו ואחז יום מעמא. וקשה דלפי זה היה ראוי שיאמר להורות וגו' יום העבור ויום העמא, ומדכתיב ציוס העבור וציוס העמא משמע שאין ההוראה על היום עצמו, צאחה יום יעבר וצאחה יום יעמא, וכן הקשה הראש"ם והגו"א ז"ל.

(ז) ב' תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה ונתתי נגע לרעת צבית ארץ אחוזתכם. ל"ב אומרו ונתתי לשון מחנה, שהיה ראוי שיאמר כי יהיה כשם שנאמר צנגעי אדם. ורש"י ז"ל פירש צשורה היא להם שהנגעים צאים עליהם לפי שהעמיו האמוריים מעמוניות בקירות צתיהם וכו' וע"י הנגע נותן הצית ומולאן, ולפי זה א"ש דנקע קרא לשון מחנה. אמנם בדברי המד"ר מצואר עממא אחרינא לביאת נגעי צתים, וז"ל המדרש, ר' הונא צש"ר לוי וכו' אין צעל הרחמים פוגע צנפשות תחלה וכו' ואף הנגעים תחלה הם צאים צציתו וכו' לא חזר צאים על צגדיו וכו' לא חזר הם צאים על גופו וכו', ע"כ. הרי מצואר דנגעי צתים מחמת חטא הם צאים, לעורר לצ האדם לתשובה. והכי איתא בת"כ, והגיד לכהן לאמר יאמר לו הכהן דצרי כצושים צני אין הנגעים צאים חלא על לה"ר וכו' רש"א אומר אף על גסות הרוח הם צאים וכו'. עכ"פ מפורש להדיא דמחמת חטא הם צאים. וכן איתא במדרש תנחומא פרשה זו א"ל הקצ"ה לישראל ראו מה ציניכם לאזה"ע כשכן חוטאין אני מלקה צהם תחלה ואח"כ צצתיהם שנאמר וינגע ה' את פרעה ואת ציתו וגו' חבל אתם אם חטאתם צתיכם אני מלקה תחלה שנאמר ונתתי נגע לרעת צבית ארץ אחוזתכם וכי מה חטאו העמים והאצנים חלא כדי שיראו ויקחו מוסר וכו' אם חזר צו מועצ ואם לאו צגדיו לוקים וכו', ע"כ.

ומדברי הזה"ק פרשת תזריע למדנו עסם נוסף לציאת נגעי צתים, והוא דלפי שהכנענים היו צונים צתיהם לע"ז והיו שורים עליהם כוחות העומאה, חפץ ה' לעבר את הארץ ולקדשה צעצור צני ישראל, ולפיכך שלח על צתיהם נגע לרעת, כדי שיסחרו את הצתים שנצנו בעומאה, עכ"ד הקדושים

העתקנום לעיל צאורך. וצסוף דצרי הזה"ק הוסיף ללרף אף עסם המעמוניות, ומייתי ראיח דליכא למימר דמשום עממא דמעמוניות צלצד צאו הנגעים, דא"כ יחזירו למקומם את אותם האצנים ואת אותו עפר עצמו אחר החילון, שהרי צצר נתגלו המעמוניות. חלא ע"כ צריך לומר גם עממא כדי להעציר רוח העומאה מן הארץ. וצאמת ל"ב איך נצמדנו צכל עת שני טעמים חלו גם יחד, שנמצאו מעמוניות רק צאותם צתים שנצנו לשם ע"ז ולא צולת, ול"ב.

(ח) והנה הרמז"ם ז"ל כתב צסוף הלכות עוממא לרעת ח"ל, שינוי עין הצגדים או הצתים וכו' קראתו תורה לרעת, וזה השינוי אינו ממנהגו של עולם, חלא אות ופלא היה צישראל, כדי להזכירן מלשון הרע, שהמספר לה"ר משתנין קירות ציתו, אם חזר צו יעבר הצית, ואם עמד צרשעו עד שכותן הצית משתנין כלי העור שצציתו וכו', ואם עמד צרשעו משתנין הצגדים שעליו וכו', עכ"ד ז"ל. וכיוצא צזה כתב הרמז"ן ז"ל צס"פ תזריע צפרשת נגעי צגדים ח"ל, זה הענין אינו צעצע כלל, חלא הוה צעולם, וכן נגעי הצתים, חבל צהיות ישראל שלמים לה' יהי רוח ה' עליהם תמיד להעמיד גופם וצגדיהם וצתיהם צמראה עוצ, וכאשר יקרה צא' מהם חטא ועון יתהוה כיצור צצשרו או צצגדו או צציתו לראות כי השם סר מעליו. וזהה איננו נוהג חלא צארץ, כמאה"כ כי תבואו אל ארץ כנען וכו', מפני שלא יצא הענין ההוא חלא צארץ הנצחרת אשר השם הנכצד שוכן צתוכה וכו', עי"ש צנועם דצריו.

וע"פ פי דצריהם ז"ל שכל ענין נגעי צתים היה גם ופלא משמים, יקשה על המצואר צמד"ר כי צאו עליהם נגעי צתים לגלות המעמוניות, האם צעצור כך היה צורך שיעשה גם שחון לצרך העצע, וחלא אמרו ז"ל (תענית כ"ד ע"א) שאסור ליהנות ממעשי נסים, והצו"ת הוא כל יכול, ואין מעצור לפניו לגלות את המעמוניות, ולהשפיע לישראל כסף וזהב לצור צדרכים אחרות, צאופן מלוצש צעצע העולם. וכמו כן יש להקשות לעצמו של הזה"ק, שהנגעים צאו על צתיהם כדי לעקור את כוחות העומאה מא"י, האם צעצור כך היה צורך לנס נגלה ומפורסם כ"כ, וחלא הרבה דרכים למקום לצצר ע"ז מא"י, צניסים מלוצשים